Redacţiunea Administraţiunea
Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Voiger (Otto Maas), Henric Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 28)

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 156.—Anulŭ LIV. Braşovŭ, Duminecă 14 (26) Iulie. 1891.

Braşovŭ, 13 Iulie v.

In Februarie 1866, când neuitatulŭ şi de toţĭ Românii jălitulŭ bărbatŭ de statŭ Mihailŭ Kogălniceanu a luatŭ în apĕrare în camera română, într'unŭ lungŭ şi strălucitŭ discursŭ, causa Transilvaniei şi a Transilvănenilorŭ, a împărtăşitŭ şi o conversaţiune intimă, ce a avut'o cu unŭ mare patriotŭ şi mare bărbatŭ de statŭ alŭ Ungariei, la începutulŭ rĕsboiului româno-turcescŭ, despre relaţiunile României cu Ungaria. Elŭ n'a numitŭ atuncĭ pe bărbatulŭ de statŭ ungurŭ, ḑicĕndŭ că nu 'i e permisŭ, fără voia lui, sĕ'lŭ citeze pe nume. Noi credemŭ însĕ a nu greşi décă vomŭ ḑice, că acelŭ bărbatŭ a fostŭ contele Iuliu Andrassy.

Kogălniceanu i-a arătatŭ acestuia în acea conversaţiune, că pentru ca sĕ se pótă înţelege Ungurii cu Românii, Transilvania trebue sĕ rĕmână unŭ statŭ poliglotŭ, ea trebue sĕ urmeze a fi o trăsătură de unire între Românĭ şi Ungurĭ.

Bărbatulŭ de statŭ ungurŭ i-a rĕspunsŭ, că Ungurii nu potŭ întra în vorbă cu Românii de dincolo în privinţa Transilvaniei, căcĭ prin acésta ei ar favorisa numai ideile lor de cucerire, séu celŭ puţinŭ de amestecŭ în afacerile interióre ale Ungariei, şi ar legitima propaganda română.

„Dér cine se gândesce sĕ vĕ ia Transilvania?" a ḑis Kogălniceanu, „însĕ ocârmuiţi-o bine, faceţĭ sĕ înceteze strigătele de durere ce trecŭ peste Carpaţĭ şi nu ne lasă în odihnă. Dér cum, D-vóstrĕ vĕ amestecaţĭ la noi, deşi nu aveţĭ acelaşĭ dreptŭ, deşi afacerea nu privesce unŭ întregŭ poporŭ? In România avemŭ câteva sate, avemŭ o mică populaţiune, Ciangăi stabiliţĭ încă de pe timpulŭ lui Stefanŭ celŭ mare. Totuşĭ d-vóstră vĕ ocupaţĭ de ei, trimiţĕndu-le popĭ, banĭ, cărţĭ; trimiteţĭ chiar agenţĭ spre a-i îndemna de a se repatria! Până acolo merge interesulŭ şi compătimirea d-vóstră pentru unŭ micŭ numĕrŭ de fraţi perduţĭ; şi nouĕ ne cereţĭ ca sĕ nu avemŭ nicĭ inimă, nicĭ urechĭ la strigătele de durere a mai multŭ de douĕ milióne de fraţĭ? Astfeliu óre noi facemŭ propagandă la d-vóstră, orĭ d-vóstră la noi?"

Ca dovadă că România nu face propagandă peste hotarele sale, Kogălniceanu a citatŭ faptulŭ, că ea a refusatu de a face propagandă în Bucovina, despre care ţéră patrioţii ungurĭ în 1859 şi 1860 ḑiceau către Vodă Cuza, că, fiindŭ răpită contra orĭ cărui dreptŭ, sĕ o ia înapoi cu ajutorulŭ lorŭ, pe care i-lŭ propuneau. „Amŭ refusatŭ!" ḑise Kogălniceanu, „şi nu facemŭ acolo nicĭ o propagandă, pentru că guvernulŭ Austriei e unŭ guvernŭ cuminte şi cu prevederĭ politice; elŭ dă tuturorŭ naţionalităţilorŭ ceea ce li-se cuvine, aşa a făcutŭ şi în Bucovina..."

La aceste cuvinte bărbatulŭ de statŭ alŭ Ungariei sĕ mărgini a ḑice, că sĕvîrşindu-se din viéţă generaţia din 1848, şi cea maghiară şi cea română, este de speratŭ, că totŭ cu dênsa vorŭ dispăré şi urile şi prigonirile dintre Românĭ, resultatŭ alŭ atrocitălilorŭ sĕvîrşite şi alŭ vĕrsărilorŭ de sânge din acelŭ anŭ oribilŭ.

Terminândŭ cu acéstă espunere, în discursulŭ sĕu, marele bărbatŭ de statŭ românŭ esclamă: ,,Dér generaţiunea aceea a muritŭ mai tótă, însĕ urile şi prigonirile totŭ trăescŭ!"

De aceste cuvinte ne-amŭ adusŭ aminte când amŭ rĕsfoitŭ în ḑilele aceste rĕspunsulŭ, ce l'a datŭ juna generaţiă maghiară de aḑi la memoriulŭ studenţilorŭ universitarĭ din România, prin care aceştia au luatŭ în apĕrare causa Românilorŭ din Transilvania şi Ungaria.

Vĕḑĕndŭ cum tinerimea maghiară se chinuesce a justifica politica greşită şi pătimaşă a guvernelorŭ ungurescĭ, ce au urmatŭ dela 1867 încóce; vĕḑĕndŭ cum se încércă ea, cu frase şi apucăturĭ măiestrite, a întortochia adevĕrulŭ situaţiunei reale politice în Transilvania şi Ungaria; vĕḑĕndŭ cum ea pornesce dela idea falsă şi utopică a unităţii naţionale, care esistă numai în imaginaţiunea ei şi se crede îndreptăţită pe basa acésta imaginară a nega pe faţă, că Românii din Transilvania şi Ungaria ar avé vre-o causă câtŭ de mică de a fi nemulţămiţĭ şi de a'şĭ teme limba şi naţionalitatea lorŭ; vĕḑĕndŭ în fine cu câtă îndrăsnélă cinică tinerimea maghiară dela şcólele superióre atribue culturei maghiare totŭ ce ne-amŭ câştigatŭ noi Românii pe tĕrîmulŭ culturei naţionale, în luptă necurmată cu ciocoismulŭ ungurescŭ şi cu maghiarismulŭ violentŭ; vĕḑĕndŭ tóte aceste, ne-amŭ ḑisŭ:

Nu numai că trăiescŭ urile şi prigonirile, dér ele au trecutŭ dela generaţia din 1848 la generaţia de aḑi, care la Maghiarĭ este crescută în spiritulŭ celŭ mai duşmănosŭ faţă cu Românii, într'unŭ spiritŭ care, cu tótă masca de liberalismŭ şi de conciliaţiune ce o îmbracă înaintea lumei Europene, va îngrozi pe toţĭ ómenii în adevĕrŭ culţĭ şi liberalĭ.

Căcĭ fiă bĕtrânĭ dela 1848, fiă tinerĭ dela 1891, Maghiarii nu vorŭ scăpa nicĭ ei de judecata istoriei.

Şi nu vorbele, ci faptele lorŭ îi vorŭ judeca!

CRONICA POLITICĂ.

— 13 (25) Iulie.

Desbaterile în dietă asupra proiectului pentru **reforma administraţiunei** mergŭ fórte încetŭ. Desbaterile asupra titlului legei s'a terminatŭ cu mare greu şi s'a începutŭ desbaterile speciale asupra paragrafului 1, dér aci érăşĭ se vorŭ opri vre-o câteva ḑile, orĭ póte şi câte-va sĕptĕmânĭ, căcĭ până acum s'au insinuatŭ la acestŭ paragrafŭ 22 de vorbitorĭ, cărora le trebue timpŭ până ce sĕ'şĭ isprăvéscă căzaniile lorŭ. Nu mai incape îndoélă, că décă vorŭ merge lucrurile totŭ aşa, îi va apuca noue alegerĭ de deputaţĭ, fără ca ministrulŭ-preşedinte Szapary sĕ'şĭ fi ajunsŭ scopulŭ de a reforma administraţiunea.

— De asta îşĭ cam aduce aminte şi Szapary şi de aceea elŭ îşĭ şi dă silinţa ca sĕ mai îmblânḑéscă pe cei din oposiţiă pentru ca sĕ nu-i mai facă atâtea greutăţĭ. In scopulŭ acesta elŭ a presentatŭ ḑilele acestea camerei unŭ proiectŭ de lege asupra **jurisdicţiunei în afacerĭ electorale**, prin care se dă putere Curiei regescĭ, ca sĕ decidă, décă cutare alegere de deputatŭ este valabilă orĭ nu. Proiectulŭ acesta de lege este alcătuitŭ cam aşă, după cum au doritŭ cei din stânga estremă, ba — la dorinţa oposiţiei — Szapary promisŭ, că în celŭ mai scurtŭ timpŭ va presenta şi alte proiecte de legĭ din cele cerute de oposiţiă, dér se pare, că tóte astea nu vorŭ ajuta nimicŭ, deórece se ḑice, că conducĕtorii stângei estreme Iranyi şi Ugron au primitŭ chiar dela căpetenia lorŭ, dela Kossuth din Turin, o scrisóre, în care li-se spune sĕ facă obstrucţiune.

— Scimŭ, că deputatulŭ Gavril Ugron a făcutŭ în dietă o interpelare în causa **demonstraţiunilorŭ anti-maghiare** ale Croaţilorŭ din Fiume. Fiind-că Ugron întrebuinţase cu acéstă ocasiune nisce cuvinte vătĕmătóre la adresa oficerilorŭ şi a ostaşilorŭ croaţĭ dela regimentulŭ din Fiume, oficerii croaţĭ îlŭ provocară pe Ugron la duelŭ. De aceea veniră în sĕptĕmâna acésta la Budapesta doi oficerĭ croaţĭ, ca sĕ-lŭ provóce pe Ugron la duelŭ în numele întregului corpŭ oficerescŭ dela regimentulŭ din Fiume.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

La cârciuma lui Tiriplicŭ.

Schiţă dintr'o escursiune
de *I. C. Panţu.*

La cârciumă la Tiriplicŭ este valŭ mare.

Nu ar fi aşa mare, décă ar fi o ḑi ca tóte ḑilele, dér astăḑĭ Tiriplicŭ îşĭ face catagrafia şi veḑĭ dómne, destulŭ buclucŭ are unŭ cârciumarŭ în ḑi de lucru, şi décă se apucă sĕ mai facă şi catagrafia, este o învălmăşală, care te scóte din fire.

Astăḑĭ facea Tiriplicŭ catagrafia, căcĭ Tiriplicŭ era cârciumarŭ tînĕrŭ, şi omulŭ tînĕrŭ, care se crede ceva mai procopsitŭ, gândeşce, că lucrulŭ celŭ mai de căpeteniă la o afacere este a-ţĭ purta socotelile în catastifurĭ, şi a face din timpŭ în timpŭ încheerea spre a vedé câştigulŭ.

Tocmai aşa ca şi cum n'ar puté fi câştigŭ fără catagrafiă. Destulŭ îlŭ rîdeau cârciumarii mai vechĭ, carĭ n'aveau nicĭ-unŭ felŭ de catastifurĭ, destulŭ îlŭ lua în bătaiă de jocŭ, căcĭ Tiriplicŭ, nu-şĭ eşea din ce scia, şi elŭ la rândulŭ sĕu rîdea de cârciumarii mai bĕtrânĭ, carĭ îşĭ purtau socotelile pe tarabă, pe rafturĭ séu pe usciorii uşei.

Cum spuneam, era mare învălmăşală la cârciuma lui Tiriplicŭ.

Băeţii luau de prin rafturĭ mărfurile ce mai erau, numĕrară căpestrile, flanelele, mosorelele de aţă şi alte mĕrunţişurĭ ce le avea, căcĭ Tiriplicŭ nu era numai cârciumarŭ, era şi unŭ felŭ de negustoraşŭ, la care poţĭ găsì orĭ-ce ţi-ar fi de lipsă, décă nu eştĭ prea pretenţiosŭ. Avea şi băcăniă, avea şi tutunŭ, avea însfîrşitŭ totŭ ce se cere la unŭ satŭ, căcĭ Tiriplicŭ se afla pe malulŭ Borcei, într'unŭ satŭ din apropierea Călăraşilorŭ.

Pe când Tiriplicŭ trecea la unŭ tîrfĕlogŭ, totŭ ce avea sĕ ia şi ce avea sĕ dea, după ce isprăvi cu trecerea la catastifŭ a mărfurilorŭ din cârciumă, întrà la el doi domnĭ, unŭ zarafŭ tînĕrŭ şi unŭ profesorŭ, carĭ se întorceau dela vênatŭ. Unŭ prepelicarŭ voiosŭ ce-lŭ aveau cu ei, începe sĕ latre la uşa cârciumei, ér unulŭ din vênătorĭ îlŭ lovì puţinŭ ca sĕ tacă şi apoi grăì:

„N'a venitŭ aci o trăsură?"

„N'a venitŭ, domnule", grăì Tiriplicŭ, fără sĕ-şĭ ésă din sărite şi merse mai departe cu scrierea la tîrfĕlogŭ. „Poftiţĭ, mai aşteptaţĭ" adaose Tiriplicŭ ştergêndu-şĭ sudorile de pe frunte. „Póte va fi zăbovitŭ pe undeva vizitiulŭ, şcii cum suntŭ vizitii, că te lasă în baltă, când ţi-e lumea mai dragă", terminà elŭ seriosŭ.

Domnii întrară, îşĭ luară traistele de după gâtŭ, puseră puşcile lângă masă şi aruncându-şĭ pălăriile alăturea, steteau în mijloculŭ cârciumei şi se uitau unulŭ la altulŭ, ca omulŭ nedumeritŭ, care nu şcie ce sĕ facă.

Prepelicarulŭ întrase în cârciumă şi începù érăşĭ sĕ latre, ér unulŭ dintre vênĕtorĭ, luà sfóra, care era ticsită de prepeliţe şi de raţe sĕlbatice şi o puse de cealaltă parte a mesei.

„Aici, Fidelŭ!" grăì zarafulŭ, arătândŭ loculŭ unde sĕ şédă prepelicarulŭ.

Cânele nu mai lătra, se puse lângă mésă, gâfâindŭ de obosélă şi de căldură, îşĭ îndreptà vioii sĕi ochĭ la stăpânulŭ sĕu şi era par'că mulţumitŭ de ḑiua de aḑĭ."

„Cu minte câne", ḑise Tiriplicŭ şi zimbì plinŭ de bunavoinţa óspeţilorŭ. „Poftiţĭ în odăia dealăturĭ", grăì cârciumarulŭ, „póte vĕ mai scuturaţĭ de prafŭ şi vĕ mai odihniţĭ până va sosì trăsura".

„E bine şi aicĭ", ḑise zarafulŭ... „Ai ceva şi pentru noi?

„Se póte domnule?... Am, cum sĕ n'am! La mine e berechetŭ din tóte, e ceva modernŭ. Am şi bere de Luter décă poftiţĭ!"

Oaspeţii se uitară unulŭ la altulŭ zimbindŭ.

„Iancule, o sticlă de bere pentru domnĭ", strigà Tiriplicŭ arătândŭ cu ochii către óspeţĭ.

Berea se aduse şi vênătorii începură sĕ bea, ér cârciumarulŭ continuà cu catagrafia.

„Zece lei şi 75 de banĭ sĕ dea Nicolae Beţivulŭ", ḑise Tiriplicŭ cu graiu tare, ca sĕ însemneze băiatulŭ la tîrfĕlogŭ.

Vênătorii noştri, la auḑirea acestui nume, eruncară cârciumarului o privire plină de mirare. „Ce, Nicolae Beţivulŭ îlŭ chiamă?" ḑice unulŭ din ei, ér Tiriplicŭ grăì sfătosŭ:

„Cum îlŭ chiamă nu şcimŭ, dér aşa-i este firma, şi noi după cum este scrisŭ la dreptulŭ comercialŭ, îlŭ introducemŭ la catastifŭ în originalŭ".

Ugron însĕ n'a vrutŭ sĕ se duelezĕ sub cuvêntŭ, că cele ce le-a ḑisŭ elŭ, le-a ḑisŭ pe basa raportului oficiosŭ alŭ poliției din Fiume. Astfelŭ oficerii croațĭ s'au întorsŭ acasă la Fiume fără ispravă, dér ei vorŭ avé sĕ ia la rĕsfoială poliția din Fiume, despre care se ḑice, că a datŭ unŭ raportŭ falsŭ. — Se vede tréba, că se adeveresce și aicĭ proverbulŭ, că cu minciuna prânḑescĭ, dér nu și cinezĭ. Décă unorŭ „patrioțĭ" dela poliția din Fiume lĭ-a plăcutŭ sĕ-șĭ facă mână bună cu guvernulŭ unguróscŭ prin calumniarea oficerilorŭ croațĭ, acum vorŭ avé sĕ-șĭ dea séma.

— In timpulŭ de față presa europénă se ocupă cu viu interesŭ de **visita unei escadre francese la Kronstadt** în Rusia. Rușii au făcutŭ marĭ pregătirĭ pentru primirea escadrei francese și nu vorŭ întârḑia cu acéstă ocasiune a da nouĕ dovedĭ de simpatiă față cu Francia. De altă parte și Francia profită de tóte ocasiunile pentru a-șĭ manifesta simpatiile față cu Rusia. Precum s'a arangiatŭ o esposițiă francesă în Moscva, așa se va arangea în anulŭ viitorŭ *o esposițiă ruséscă în Parisŭ.*

Ḑiarulŭ „Kronstadski Vestnik" a publicatŭ despre flota francesă o broșură împodobită cu tricolorulŭ francesŭ. Consiliulŭ comunalŭ din Petersburg are de gândŭ sĕ dăruéscă fiecărei corăbii francese câte unŭ păharŭ de argintŭ.

Aceste semne de apropiare între Francia și Rusia nu suntŭ privite cu ochĭ bunĭ din partea presei din statele triplei alianțe, dér cu atâtŭ mai căldurosŭ este întêmpinată acéstă prietiniă ruso-francesă din partea pressei rusescĭ și filo-rusescĭ care în același timpŭ se esprimă despre tripla alianță fórte rece. „*Dnevni List*", organulŭ președintelui Scupștinei sêrbescĭ, într'unŭ articulŭ mai nou alŭ sĕu ḑice, că e lucru de rîsŭ a mai accentua atâta pacea europénă, precum face Wilhelm, împĕratulŭ Germaniei, deórece nimenea nu amenință acéstă pace și numai puterile din tripla alianță vĕdŭ amenințată pacea europénă. Tóte pacturile, ce se facŭ pe față și în ascunsŭ, se facŭ numai pentru aceea, pentru ca puterile sĕ pótă stăpâni aceea, ce n'au dreptŭ sĕ stăpânéscă. Fóia sêrbéscă provócă pe împĕratulŭ germanŭ sĕ lucreze într'acolo, ca Germania sĕ cedeze Elsația-Lotaringia, Schleswig-Holstein și Posena, ér Austro-Ungaria sĕ cedeze Sêrbiei Bosnia și Herțegovina, Dalmația, Croația și Voivodatulŭ sêrbescŭ; Italiei sĕ-i cedeze Triestulŭ și Trientulŭ, ér Ardélulŭ sĕ-lŭ cedeze României. Când se va face acésta, atuncĭ pacea europénă va fi sigilată, — esclamă „Dnevni List."

— Regele **Alexandru alŭ Sêrbiei** a plecatŭ la Petersburgŭ pentru a face o **visită Țarului.** Ḑiarele sêrbescĭ se bucură, dér presa străină consideră și acéstă visită ca o manifestațiă în contra triplei alianțe. „Standard" din Londra ḑice, că călĕtoria regelui sêrbescŭ la Petersburg este o dovédă, că Rusia face politică ofensivă în Peninsula-balcanică, care amenință siguranța Austro-Ungariei.

— Studenții sêrbĭ dela școlele superióre din Belgradŭ au înființatŭ și ei unŭ felŭ de **ligă sêrbéscă,** căreia i-au datŭ numele „*Preteca*" (Inainte-mergătorulŭ) Scopulŭ acestei societățĭ este, de a mijloci cunóscerea împrumutată a popórelorŭ bălcanice și apropiarea între tinerimea din Balcanŭ cu scopŭ de a pune temelia unei viitóre *confederațiunĭ a popórelorŭ balcanice.*

SCIRILE ḐILEI.

— 13 (25) Iulie.

Sfîrșitulŭ rĕsboiului vamalŭ cu România. După ce România a introdusŭ unŭ tarifŭ vamalŭ generalŭ pentru tóte statele fără escepțiune, guvernele austro-ungare încă au ridicatŭ tóte mĕsurile de retorsiune, ce le luaseră la 1886 în contra comerciului românŭ. Astfelŭ de aci înainte productele române potŭ fi importate în Austro-Ungaria sub aceleașĭ condițiunĭ, ca și productele altorŭ țĕrĭ. S'a restabilitŭ comerciulŭ de măcinatŭ liberŭ de vamă, transitulŭ de rîmătorĭ, oi, capre și de mei, precum și importulŭ și esportulŭ de verdețurĭ, póme și plante, cu esceptiunea celorŭ bănuite pentru filoxeră. Granițele rĕmânŭ însĕ totŭ închise pentru vitele din România până nu se va încheia o convențiune specială în privința acésta.

***

In causa vĕrsărei de sânge din Feldru, unde scimŭ, că astătómnă au fostŭ împușcațĭ de gendarmii ungurescĭ 20 de locuitorĭ românĭ, dintre carĭ 8 au și muritŭ, după cum ni-se scrie, tribunalulŭ r. din Bistrița a sistatŭ cercetarea și a lăsatŭ tóte lucrurile baltă, fără a da Românilorŭ măcelărițĭ nicĭ o despăgubire. — Așa este dreptatea, ce i-se face bietului Românŭ pe pămêntulŭ sĕu strămoșescŭ!

***

Rĕspunsulŭ studenților maghiarĭ la Memoriulŭ studenților românĭ din România în cestiunea transilvană, apărutŭ sĕptĕmâna trecută în limba maghiară în Pesta, a fostŭ trimisŭ pretutindenĭ în Ungaria și Transilvania. Cărturarii din aceste țĕrĭ, carĭ sciu unguresce, vorŭ avé dér ocasiune de-a audi din nou ceea ce aducŭ înainte mereu ḑiariștii, politicii și nepoliticii maghiarĭ pentru apĕrarea faptelorŭ stăpânirei ungurescĭ. Pe 64 de pagine de tiparŭ 8⁰, studenții ungurĭ n'au pututŭ sĕ dovedéscă nimica din ceea ce au voitŭ sĕ dovedéscă și este lucru de rîsŭ, când tinerimea ungurésca se provócă la legea de naționalitate din 1868, pe care cei dela putere toțĭ din tóte părțile o iau în batjocură, o calcă și-o nesocotescŭ.

***

O scornitură ungurésca. „Erdelyi Hirado" și după elŭ celelalte foi ungurescĭ au susținutŭ, precum scimŭ, că cu ocasiunea esamenului dela școlele române din *Teiușŭ*, d-lŭ Axente Severu ar fi ḑisŭ despre limba maghiară, că „s'o lase în pace și sĕ nu mai siléscă pe băiețĭ sĕ-șĭ rupă limba cu ea." N'ar fi fostŭ nicĭ unŭ lucru mare chiar décă ar fi ḑisŭ aceste vorbe, dér d-lŭ *Aronŭ Boeriu* v.-protopopŭ din Aiudŭ, care din oficiu a luatŭ parte la esamenele din Teiușŭ, a avutŭ bunĕtate a ne adresa în privința acésta o corespondență din care aflămŭ, că totŭ lucrulŭ a fostŭ numai o obrasnică născocire ungurésca. Étă ce ne împărtășesce d-lŭ protopopŭ Boeriu: La școla de băețĭ, din Teiușŭ, susținută din averile foștilorŭ grănițerĭ, s'au ținutŭ esamenulŭ în 15 Iunie n. c. Atâtŭ d-lŭ parochŭ *Gr. Serbu* ca catechetŭ, câtŭ și d-lŭ învĕțătorŭ *Ștefanŭ Crișianu* au arătatŭ din nou, că suntŭ la înălțimea chiămărei. Băieții au rĕspunsŭ fórte bine din tóte obiectele. La esamenŭ au latŭ parte dela începutŭ până la sfêrșitŭ părinții băețilorŭ, eforia școlară și judele comunalŭ N. Nagy, *care e maghiarŭ* și care a luatŭ parte chiar și la prânḑulŭ datŭ cu ocasia acésta de d-lŭ St. Crișanŭ. Spună acestŭ jude maghiarŭ, vĕḑut'a elŭ pe d-lŭ Axente Severu, căcĭ în acea ḑi nicĭ unulŭ din câțĭ au fostŭ de față n'a vĕḑutŭ pe d-lŭ Axente Severu nicĭ la esamenŭ, nicĭ la masă, dér nicĭ în altă parte, deórece d-lŭ A. Severu n'a fostŭ de locŭ la Teiușŭ. In ḑiua următóre, 16 Iulie, s'a ținutŭ esamenulŭ cu elevele școlei de fetițe, a cărorŭ profesóră, d-ra *Elena Lupanŭ*, asemenea a arătatŭ fórte frumosŭ progresŭ cu fetițele. Aicĭ încă au fostŭ de față mulțime de poporenĭ, precum și dame neromâne. Pe d-lŭ Axente însĕ nicĭ aicĭ nu l'a vĕḑutŭ nimenea, pentru-că d-sa n'a luatŭ parte nicĭ la unulŭ dintre esamenele din Teiușŭ, prin urmare ațîțările și supărarea foilorŭ ungurescĭ s'a basatŭ și de astă-dată pe o scornitură vrednică de corespondenții lorŭ.

***

La gimnasiulŭ superiorŭ din Cernăuțŭ s'au aflatŭ la închiăiarea anului scolasticŭ 1890/91 cu totulŭ 674 de școlarĭ, între carĭ 26 privatiștĭ. După limbă au fostŭ 374 Germanĭ *(311 Evrei)*, 104 Românĭ, 89 Rutenĭ și 79 Polonĭ; trei studențĭ de origine română au fostŭ inscrișĭ cu limba germână, éră 4 cu limba maternă slavică. Aceste cifre trebuie sĕ ne pună tare pe gândurĭ, ḑice „Candela", deórece ele arată, că Evreii, carĭ suntŭ în Bucovina ca la 100,000 au începutŭ sĕ cupleșéscă cu totulŭ pe bieții creștinĭ.

***

Producțiunea coriștilorŭ românĭ din Cuvescĭ. Din Bănatŭ ni-se scrie: Mare bucuriă nĭ-a făcutŭ nouĕ bunulŭ nostru învĕțătorŭ *George Tomi*, care la 9/21 Iunie c. arangiă o frumósă producțiune românéscă cu corulŭ din comuna nóstră, alŭ căruia dirigentŭ este d-sa. Producțiunea s'a începutŭ la 3 óre p. m., când atâtŭ coriștii, câtŭ și școlarii, în rêndŭ câte doi, la sunetulŭ musicei, au mersŭ dela școlă până la loculŭ de producțiune, unde séra la 7 óre corulŭ a concertatŭ după următorulŭ programŭ: 1) Cuvêntŭ de deschidere rostitŭ de Georgiu Tomi, învĕțător dirigent. 2) Motto: „Salutarea", cuartetŭ. 3) „Calumnia despre fete", declamată de A. Popoviciu, coristŭ. 4) „Tricolorulŭ", cuartetŭ. 5) „Ce ne mai lipsesce", poesiă decl. de V. Butanŭ coritŭ. 6) „Frunzuliță", cuartetŭ. 7) „Despre crescere" disertațiă de G. Tomi, învĕțătorŭ dirig. 8) „Dîmbovița", cuartetŭ. 9) „Scii tu", cuartetŭ. 10) „Secerișulŭ" decl. prin N. Avramoviciu, coristŭ. 11) „Dulce-i viéța", cuartetŭ. 12) „Caliculŭ", decl. prin Titu Teșanŭ, coristŭ. 13) „Susŭ opincă", cuartetŭ. 14) „Toma Alimoșŭ", baladă poporală decl. de G. Tomi, înv. dirig. 15) „Doină doiniță", cuartetŭ. Producțiunea a succesŭ bine și-i face onóre corului. La fine urmă joculŭ, care a fostŭ animatŭ și a duratŭ până în ḑiorĭ de ḑi. — *V. I.*

***

Pedagogiulŭ din Cernăuțĭ a fostŭ cercetatŭ în anulŭ școlasticŭ 1890/91 în despărțĕmêntulŭ bărbătescŭ de 160 de studențĭ; între carĭ 29 germânĭ (8 evrei), 61 românĭ, 60 rutenĭ (11 gr. cat.) și 10 polonĭ. Cu privire la împrejurarea, că în comunele rurale abia acum se înmulțescŭ școlele poporale, creându-se nouĕ și lărgindu-se cele vechĭ, „Candela" constată, că numĕrulŭ Românilorŭ la pedagogiă e din cale afară micŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, fiind-că și în despărțĕmêntulŭ femeiescŭ între 68 Germane, (46 Evreice) 8 Rutene și 15 Polone, n'au fostŭ decâtŭ 10 Române. Instinctulŭ de conservare așadéră ar trebui, ḑice mai departe „Candela", sĕ îndemne pe Românii bucovinenĭ a purta de grigiă mai cu deadinsulŭ de cercetarea potrivită a tuturorŭ institutelorŭ din țéră, căcĭ concurența mai alesŭ din partea Evreilorŭ e de totŭ puternică, și încă totŭ cresce. Sĕ nu uitămŭ, că „Fundațiunea baronului Hirsch", pe lângă „Alianța israelită" a mai întratŭ în acțiune și aicĭ în țéră, fundândŭ mai alesŭ școle pentru meseriașĭ de carĭ noi nicĭ habarŭ n'avemŭ..."

***

Nenorocire. Din Maramureșŭ se te-

Profesorulŭ zimbì.

„Da, da domnule! Sĕ nu te prindă mirarea, căcĭ décă l'ai cunóșce, te-ai convinge, că nu póte avea altă firmă, e firma lui originală."

Vĕḑêndŭ vênătorii, că nu mai vine trăsura, și că în cârciumă întră felŭ de felŭ de lume, trecură în odaia dealăturea, care era despărțită de cârciumă printr'o ușă cu geamurile sparte. Unŭ aerŭ greu îi apăsa în pieptŭ, deschiseră feréstra din fundulŭ odăii, se așeḑară la masă și priveau dușĭ către baltă.

Nu trecù câtŭ ai fuma o țigară și în pragulŭ cârciumei se ivì Nicolae Bețivulŭ cântărețulŭ dela biserică, cântândŭ „Ceata sfințilorŭ a aflatŭ isvorulŭ vieții și ușa raiului.... sĕ aflu și eu calea către Tiriplicŭ....." După ce isprăvì de cântatŭ se uità odată împrejurŭ și intrândŭ în cârciumă se așeḑà pe unŭ scaunŭ lângă teșghea și se proptì de zidŭ astfelŭ, că acoperì cu spatele calendarulŭ, ce era atîrnatŭ pe părete.

„Dă-te mai așa", grăì Tiriplicŭ arătândŭ cu mâna. „Nu-mĭ acoperì calendarulŭ:"

Nicolae dascălulŭ se dădù puțintelŭ dela părete, se uità urâtŭ către hârtia ce era la spatele lui și apoi întorcêndu-se către cârciumarŭ rîse:

„Asta-i adecă călendarŭ", grăì elŭ și isbucnì într'unŭ hohotŭ de rîsŭ. „Vorbă sĕ fiă, nene...... dă-mĭ o oca de vinŭ!"

„Lasă-mĕ în pace, nu veḑĭ că facŭ catagrafia, și tu eștĭ datorŭ. Nu-țĭ dau nimic până nu-mĭ plătescĭ datoria vechiă".

Niculae dădù din umerĭ și mai stândŭ puținŭ, așa mișcându-șĭ limba prin gură, ca omulŭ sĕtosŭ, începù sĕ cânte: „Din tinerețele mele, multe patimĭ se luptă cu mine..." și cântà dascalulŭ, de credea că tótă lumea e a lui.

Tiriplicŭ îi ḑise sĕ tacă, dér Niculae nu vrea sĕ scie nimicŭ de porunca cârciumarului.

„Nu veḑĭ că facŭ catagrafia?"

„Ba vĕdŭ", grăì Nicolae curmându-șĭ cântarea. „Vĕdŭ și mĕ mirŭ!.. Bogată-i lumea de nebunĭ", adaose el zîmbindŭ. „Par'că tótă tréba ar sta în facerea catagrafiei!"

Tiriplicŭ mai urmà puținŭ cu socotelile, dér vĕḑêndŭ că se adună lumea, aruncà catastifele și ḑise:

„Lasă Iancule, vomŭ urma mâne."

Indată se puseră deoparte tóte însemnările, se aruncà în teșghia tîrfelogulŭ catagrafiei și atâtŭ Tiriplicŭ, câtŭ și Iancu se învêrtiau prin cârciumă ca prisnelulŭ vrêndŭ sĕ facă pe placŭ mușteriilorŭ.

O trăsură se oprì și unŭ epistatŭ dela o moșiă vecină se dete josŭ și pornì către Tiriplicŭ.

„E prafŭ grozavŭ și o căldură sĕ te topescĭ, par'că n'am pututŭ vedé", ḑise epistanulŭ ștergêndu-se la ochĭ.

„Sărutŭ mâna, cocóne Christache. Poftesce înăuntru până mai rĕsuflă caii. Am bere próspĕtă sciu că ai sĕ-mĭ facĭ saftea."

„Ai bere?" ḑise Chistache și cerù sĕ-i aducă o sticlă la mesele, ce erau afară sub strașina cârciumei.

Dascalulŭ Nicolae, cum simțì, că coconulŭ Christache este afară, se ridicà și elŭ de pe scaunŭ și eșì. Ḑise sărutŭ mâna, se plecà puținŭ și din una într'alta începù sĕ-i spună că cunósce pe tată-sĕu și că de câte orĭ ilŭ vede pe dênsulŭ parcă-șĭ aduce aminte de timpurile trecute, că cunósce pe mamă-sa pe cocóna Măndica, Dumneḑeu sĕ o erte, și așa înșirà pe rêndŭ pe toțĭ ai familiei. „Ce belșugŭ era pe atuncĭ și ce ómenĭ erau dênșii", sfîrșì dascălulŭ. „Așa ḑĕu, cocóne Christache.... domnu Christache bĕtrânu, tata d-tale, de câte orĭ mĕ întêlnia mĕ cinstea cu câte ceva. Dumneḑeu sĕ-lŭ erte, că bunŭ creștinŭ era, și venia pe la biserică, căcĭ altă lume de omŭ era în vremea aceea!" isprăvi Nicolae vorba și mai pe urmă așa mai în glumă mai întradinsŭ, adause că n'a gustatŭ vinulŭ de nu ține minte.

„Deadineaorĭ" ḑise cârciumarulŭ intrândŭ după tarabă.

Nicolae aruncà o privire cruntă către cârciumarŭ, dădù din umerĭ și uitânduse apoi la coconulŭ Christache grăì zîmbindŭ:

„Așa ḑĕu, cocóne, sărutŭ mâna."

„Pune și lui Nicolae o oca de vinŭ" ḑise Christache, „sciu că pe ferbințéla asta nu-i va cădé rĕu."

„Bine ḑicĭ cocóne, Dumneḑeu sĕ-țĭ

legrafiază, că în dilele acestea s'a surpatŭ turnulŭ bisericei românescĭ gr. cat. din comuna Slatina, cu care ocasiune 16 muncitorĭ au fostŭ greu rănițĭ. Amintita biserică a fostŭ edificată pe spesele P. S. Sale Episcopului Pavelŭ dela Oradea.

*
* *

Mușcată de viperă. Din Bănatŭ se scrie, că fiica unui proprietarŭ românŭ din Bania, *Otilia Popescu*, care peste 14 dile avea să se cunune, fŭ mușcată de o viperă tocmai în momentulŭ, când voia să rupă o flóre pentru logoditul său. Pe când sosì mediculŭ, logodita fŭ mórtă.

*
* *

Lovitŭ de trăsnetŭ. In comuna Reitnau lângă Wiesenberg (Moravia), în nóptea de 20 Iulie către 12 óre a fostŭ trăsnitŭ birtulŭ lui Veiser, tocmai pe când era aicĭ o petrecere cu jocŭ. Efectulŭ trăsnetului a fostŭ îngrozitorŭ. Vizitiulŭ unui proprietarŭ din acea comună a fostŭ ucisŭ din trăsnetŭ, ér vre-o 80 de persóne, ce erau acolo, au fostŭ trântite la pământŭ amețite. Cei mai mulțĭ însă și-au venitŭ în fire, pe când câțĭ-va suntŭ paralisațĭ.

*
* *

Petrecere. Tinerimea academică din Zărneștĭ va da mâne, Dumineca, o petrecere de véră în sala edificiului școlarŭ din Zărneștĭ. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru ajutorarea scolarilorŭ lipsițĭ. Inceputulŭ la 8 óre séra.

*
* *

Circulŭ Sidoli a sositŭ în Brașovŭ și a începutŭ în Joia trecută representațiunile sale, cu unŭ programŭ frumosŭ și fórte variatŭ. In fiăcare Dumineca și sărbătóre se vorŭ da câte 2 representațiunĭ, una se voa începe la 4 óre după amiadĭ, și cealaltă la 8 óre séra. Amănunte în afișe.

*
* *

Convocărĭ. *Adunarea generală a „Asociațiunei transilvane“* se va ținea în *4 (16) Augustŭ* și dilele următóre în opidulŭ *Hațegŭ*. — Adunarea generală constituantă pentru lărgirea despărțămêntului *Șimleului*, la care se va alătura în viitorŭ și fostulŭ despărțămêntŭ alŭ Șomcutei marĭ alŭ Asociațiunei transilvane, este convocată în *Selsigŭ* pe diua de 3 Augustŭ st. n. In aceeașĭ di se va ține aicĭ și adunarea generală a Reuniunei femeilorŭ române Sălăgene, precum și și o petrecere. — Adunarea constituantă a despărțămêntului *XXIV (Tergu-Mureșului)* alŭ Asociațiunei, care va cuprinde comunele din cerculŭ Mureșului de josŭ, Mureșului de susŭ și Niragiului, se va ține în *1 Augustŭ s. n.* în *Bandulŭ de Câmpiă*. — Adunarea generală a despărțămêntului XX (Betleanŭ) alŭ „Asociațiunei transilvane,“ se va ține în *Betleanŭ* (com. S.-Doboca) la 1 Augustŭ st. n., cu care ocasiune se va da și o petrecere cu jocŭ. — Prima adunare generală a despărțămêntului XXXII (D.-St.-Mărtinŭ) alŭ „Asociațiunei transilvane“ se va ține în 2 Augustŭ st. n. în *Cetatea de Balta*, când se va da acolo și o petrecere. — Adunarea generală a despărțămêntului XXXV alŭ Asociațiunei Transilvane, de care se ține cerculŭ pretorialŭ alŭ Turdei, Iarei și Vințului de susŭ, se va ține la 8 Augustŭ în *Turda vechiă* — Adunarea despărț. XX (Blașiu) alŭ Asociațiunei, se va ține la 1 Augustŭ s. n. în Blașiu. — Adunarea constituantă a despărțămêntului XXI alŭ Asociațiunei, de care se ține comunele din Cerculŭ Năsĕudulŭ și Rodnei se va ține la 3 Augustŭ s. n. în *Năseudŭ*.

La tóte aceste adunărĭ suntŭ invitațĭ a lua parte câtŭ mai mulțĭ cărturarĭ și românĭ, atâtŭ bărbațĭ, câtŭ și femei.

Discursŭ la mormêntulŭ lui
Mihailŭ Kogălniceanu

rostită în numele Senatului de d-lŭ

V. A. Urechiă.

Deună-dĭ Cuza-Vodă, apoi Negri, C. Rosetti, alaltăerĭ Alexandri, erĭ Ionŭ Brătianu, astă-dĭ tu, fruntașule întru fruntașii Națiunei românescĭ!...

Dér câtŭ este fără sfîrșitŭ, câtŭ de lacomŭ este neantele în care timpulŭ neînduplecat, póte mistui uriașĭ ca voi!....

Unde încăpé-vorŭ cenușele tale, o mare, necomporabilŭ mare bărbatŭ, tu stejarulŭ giganticŭ, care ai întinsŭ ramurile inteligințeі și adumbrirea lorŭ până dincolo de hotarele României, peste totŭ loculŭ unde a încolțitŭ măcarŭ o odraslă din seminția românéscă?

Din clipéla când cu repediciunea fulgerului se întinse șcirea stingerei tale la Parisŭ, totŭ Românulŭ uimitŭ pe câtŭ și de adêncŭ rănitŭ în inima sa, a trebuitŭ să se întrebe: dér ce, morŭ și ómenĭ ca Cogălniceanu?

De câte-va dile n'a rĕmasŭ jurnalŭ, revistă câtŭ de obscură, séu câtŭ de populară, care să nu cerce a spune lumei: cine a fostŭ, cine este, cine va fi în panteonulŭ națiunei române Mihailŭ Cogălniceanu.

Laude? Cântărĭ?

Tomurĭ întregĭ s'au scrisŭ deja și tipăritŭ în mai puținŭ de o săptămână, tóte unanimŭ reamintindŭ presintelui cu viă emoțiune și admirare, și spunêndŭ ceea-ce nouă contimporanilorŭ tĕi, ne spune o singură vorbă, numele tĕu:

M. Kogălniceanu.

Dela mine, umilŭ discipolŭ și neobositŭ admiratorŭ alŭ lui, acéstă imensă și adêncŭ întristată adunare nu va aștepta acĭ biografia lui M. Cogălniceanu. Cum diceamŭ abia erĭ, la marginea altui mare mormêntŭ, nu minutarulŭ care arată ora pe cadranŭ a creatŭ timpulŭ nesfêrșitŭ ce-lŭ măsóră, nu cuvêntulŭ meu oficialŭ sugrumatŭ de violența emoțiunei va conturna în Istoria națiunei române figura și personalitatea unui

M. Kogălniceanu.

Delegațiune a Senatului României noi nu ni-am propusŭ a cuprinde în hotarele înguste ale acestei triste solemnitățĭ și cu sleitulŭ intusiasmŭ alŭ vêrstei, espunerea meritelorŭ marĭ și neîntrecute ale lui M. Cogălniceanu.

Ș'apoi cui spune-vomŭ acele merite? Țĕrei române, Românilorŭ?

Tace representanța națională, acolo unde gráeșce însășĭ Națiunea, cu graiulŭ nepotolitei durerĭ, udândŭ cu lacrimile sale ferbințĭ spoliile sacre în jurulŭ cărora cu toții îngenunchiămŭ. Cu ale Națiunei unimŭ lacrimile nóstre pentru perderea marelui bărbatŭ. Elŭ nu era în dilele din urmă alăturea cu noi bĕtrânii țĕrei. Era elŭ însă mai multŭ alŭ camerei june? Elŭ era mai multŭ decâtŭ senatorŭ și deputatŭ; elŭ, — era Téra Română!

Da! Căcĭ geniulŭ sĕu organisatorŭ a pusŭ sigilulŭ personalității sale gigantice în tóte instituțiunile țĕrei. Orĭ-ce s'a disŭ, orĭ-ce s'a făcutŭ dela 1864 încóce, direcțiunea democratică națională dată țĕrei de M. Cogălniceanu a persistatŭ în instituțiunile României.

După cum bună-óră Francia Napoleoniană și regală n'a pututŭ schimba directiva politică și culturală ce primise dela revoluțiunea cea mare, totŭ asemenea nu au dărâmatŭ și nu va dărâma lucrarea, direcția dată de Cogălniceanu nicĭ unŭ guvernŭ, care a trecutŭ, orĭ-care va mai trece în fruntea patriei române.

Se póte că sub cazmaua dărâmătorilorŭ de edificii să se desprindă icĭ colea vre-unŭ fragmentŭ, dér asemenea mutilațiunĭ nu pot deforma, necum desființa însușĭ edificiulŭ.

Să se desființeze? Ce?

Unirea Moldovei cu Muntenia, operă mai pe sus de tóte a lui Cogălniceanu, precum istoria, când-va, va dovedi acésta?

Să revină robia țĕranului, în loculŭ unde legea lui Cogălniceanu a pusŭ hotarŭ largŭ alŭ împroprietăririi acestui țĕranŭ? Dér n'a dat elŭ și conluptătorii cu elŭ acestui țĕranŭ, odată cu cele 4 fălcĭ de pământŭ, cartéa luminătóre și povățuitóre în calea négră a vieței, și pușca apĕrătóre patriei și dreptului?

La 5 Ianuarie 1859 Cogălniceanu adresândŭ primulŭ cuvêntŭ, în divanulŭ Moldovei, proclamatului domnŭ Alecsandru Ioanŭ, îi dicea: „Fii domnŭ blândŭ și îndurătorŭ mai alesŭ către țĕranŭ, către acela pentru care toțĭ domnii trecuțĭ au fostŭ nepăsătorĭ și rĕi.“

Care domnŭ séu rege va rupe acestŭ programŭ indicatŭ lorŭ de Cogălniceanu?

Să se desființeze, să se altereze câtușĭ de puținŭ caracterulŭ naționalŭ și democraticŭ alŭ bisericei române?

In fruntea acestei triste solemnitățĭ este demnulŭ și multŭ veneratulŭ nostrŭ metropolitŭ I. P. S. Iosifŭ și P. S. Episcopĭ de Hușĭ și de Dunărea de josŭ. Să spună P. S. L. décă opera bisericéscă a lui Cogălniceanu o póte distruge omulŭ orĭ timpulŭ?

Da, a înlăturatŭ, a sfărâmatŭ Cogălniceanu omnipotența călugărilorŭ grecĭ din țéră și a redatŭ țĕrei și țĕranului românŭ pământulŭ înstrăinatŭ, în mânile grecilorŭ.

Da, a doborîtŭ Cogălniceanu secondatŭ de conluptătorii sĕi, domnia regulamentară cu instituțiunile și tradițiunile fanariotice. Cine și când se va mai încerca a se reîntórce țéra la acea închisă, sfêrșită epocă?

Să se desființeze, orĭ măcarŭ să se schimbe peste totŭ directiva culturală a Națiunei române, dată de Cogălniceanu prin legea scólelorŭ dela 1864?

Ațĭ vĕdutŭ ce se întêmplă acelorŭ ce se încércă a face acésta.

Să se schimbe basele liberale, democratice ale societății române?

Cogălniceanu fiiu de boerŭ luptă generosŭ și neîncetatŭ la sfărâmarea privilegiilorŭ clasei sale. Cerce-se astădĭ a se altera opera lui!

Și acelŭ omŭ, care în esența geniului sĕu a plămăditŭ din nou némulŭ românescŭ; celŭ mai mare omŭ de statŭ; celŭ mai cultŭ și mai învĕțatŭ dintre contimporanii sĕi; acelŭ care la scóla sa de istoricŭ, de publicistŭ, de naționalistŭ, a formatŭ generațiunile care l'au secondatŭ în munca sa gigantică și semi-seculară; factorulŭ de căpetenia a totŭ ce esistă; stéua conducĕtóre a Românilorŭ de sub jugŭ străinŭ; desrobitorulŭ țiganilorŭ, căcĭ elŭ a ascuțitŭ péna cu care domnii moldovenĭ au semnatŭ acea desrobire; împroprietăritorulŭ țĕranului; apĕrătorulŭ drepturilorŭ țĕrei la congresulŭ dela Berlinŭ alăturea cu I. Brătianu și pe lângă tóte marele Curțĭ europene; oratorulŭ cu graiu neamuțitŭ, luminătorŭ și la nevoiă rĕsturnătorŭ; elŭ podóba și fala țĕrei, iată-l... Unde încăpea-vorŭ cenușele tale gigante, care pe umerii tĕi ai ridicatŭ susŭ o întrégă națiune?

Étă suntemŭ toțĭ în genunchĭ înaintea spoliilorŭ tale mortale, toțĭ, Națiunea întrégă, ér nu partisanii politicĭ. Tu n'ai fostŭ nicĭ-odată șefŭ de partidă; geniului tĕu, naturei tale estraordinare i-a repugnatŭ să grupeze în jurulŭ ómenĭ solicitațĭ de proprii interese... Când opera ta de uriașŭ a fostŭ terminată, istoria te va afla fără partidŭ...

Da, însă de aceea astădĭ și pentru totdéuna tóte partidele existente te-au recunoscutŭ de ceia-ce eștĭ; întêiulŭ bărbatŭ de statŭ alŭ Țĕrei Române

M. Kogălniceanu.

Critica și desaprobarea le-au acoperitŭ glasulŭ rĕsunătorŭ alŭ Națiunei. Dênsa a disŭ tutulorŭ partidelorŭ: cu adevĕratŭ acesta e fiulŭ meu! Și iată de ce astădĭ, la óra despărțirei, nu Tronulŭ, nu guvernulŭ, nu Senatulŭ, nu autoritățile constituite marĭ și micĭ, nu partidele politice aducŭ ție omagie și lacrimĭ de recunoscință, ci tótă Națiunea română.

---

dea sĕnĕtate“, grăì Nicolae și începù să-șĭ plimbe limba prin gură, ca și cum l'ar arde ceva. Se uità plinŭ de mulțămire la coconulŭ Christache, aruncà apoi ochii la Tiriplicŭ, și începêndŭ să-șĭ netedéscă mustățile, înghiția în secŭ, ca omulŭ năcăjitŭ de o sete gróznică.

Tiriplicŭ îi aduse vinulŭ, ér Nicolae dascălulŭ apucà sticla cu amêndouĕ mânile, o luà apoi în drépta și într'o dușcă o golì pe jumĕtate. Privì la sticlă cu milá, și cum se uita la ea, ridicà mâna cu sticlă cu totŭ, și cu mâneca se șterse pe mustățĭ, par'că ștergêndu-se astfelŭ, îi făcea o mare mulțămire decâtŭ décă ar fi lăsatŭ sticla pe mésă. Incepù apoi „ângerulŭ a strigatŭ“... și-lŭ duse o bună bucată de vreme, dér vĕdêndŭ că coconulŭ Cristache nu-lŭ ascultă și că vré să plece, golì repede și restulŭ din sticlă, și-lŭ întovărășì până la trăsură. Nicĭ nu putea face altfelŭ, fața de unŭ așa binefăcĕtorŭ. Ii dise călĕtoriă bună și când se întorcea îndĕrĕptŭ către cârciumă, clătina din capŭ, și se uita zîmbindŭ la cei doi banĭ, ce-i aruncase coconulŭ Christache din trăsură.

„Bunŭ creștinŭ“, grăì Nicolae uitându-se la sticla gólă, și-i era par'că năcazŭ că a deșertat'o cu atâta iuțélă. Aruncà apoi ochii la Tiriplicŭ, se mai uità odată la banii, ce-i căpĕtase, și mai la urmă se întórse din ușa cârciumei, îșĭ îndreptà privirile d-alungulŭ drumului pe unde plecase coconulŭ Christache. „Bunŭ creștinŭ“, repetà elŭ și întrà érășĭ în cârciumă.

„Ei, acum să plătescĭ din datoriă“, grăì Tiriplicŭ suflecându-șĭ mai tare mânecile și în clăpăniturile tărișilorŭ întră după tarabă.

Nicolae, când audì vorbele cârciumarului, se uità la elŭ cu dispreţŭ, ca și cum ar fi vrutŭ să dică: „copilŭ eștĭ, prostŭ eștĭ, orĭ ce ți-s'a întêmplatŭ de'mĭ amintescĭ de datoriă!“ Nu dise însă nimicŭ, se aședà pe scaunulŭ sĕu de lângă păretele cu calendarulŭ și ridicândŭ sticla din care beuse, și vĕdêndŭ în ea două mușce, clătinà din capŭ, linsà sticla pe la buze și rĕmasă uitându-se ca încremenitŭ, la sĕrmanele insecte ce'șĭ udaseră aripile în stropii ce mai erau în sticlă.

„Ce facĭ acolo dascăle?“ îlŭ întrebà unŭ ciobanŭ venitŭ din Baltă, care sta ghemuitŭ într'unŭ colțŭ și-șĭ lega nojițele dela opincĭ.

„Tu nu vedĭ?... Tu eștĭ prostŭ și nu înțelegĭ... N'audĭ tu băziitulŭ mușcelorŭ în sticlă, n'audĭ tu musica, ce o facŭ sĕrmanele?... Par'că țînŭ isonulŭ... Se vede, că tu nu pricepĭ ce este musica, se vede, că tu nu înțelegĭ tainele musicei și tainele făpturilorŭ lui Dumnezeu... Vedĭ mĕ Ióne, așa este și omulŭ când este năcăjitŭ; băziă până îlŭ ia dracu și nimenea nu'i póte face pe placŭ.“

După ce dise astfelŭ, începù să cânte: „Cu trupulŭ lui Christosŭ vĕ cuminecațĭ... și bețĭ dintru acesta toțĭ...“ și cânta sermanulŭ de te apuca jalea, cânta cum făcea elŭ totdéuna, când se afla lângă sticlele cu vinŭ.

Iși curmà în cele din urmă cântarea și apoi grăì:

„Ai auditŭ tu mĕi Ióne, cum mĭ-au ținutŭ isonulŭ muscele, din sticla de vinŭ.“

Ciobanulŭ plecà capulŭ și rîse.

Nicolae nicĭ una nicĭ două, scóse mușcele din sticlă și dicêndŭ că și acestea suntŭ făpturile lui Dumnedeu, începù să rîdă cu hohotŭ.

„Uite, că au se sbóre, să vedĭ ce cu minte suntŭ!“ grăì elŭ și mergêndŭ apoi lângă cumpene, luà câte-va fărimiturĭ de zaharŭ și le puse pe mescióră la capulŭ mușcelorŭ carĭ se chinuiau să umble și nu puteau, fiindu-le aripile udate.

„S'au udatŭ cu vinŭ și au înțepenitŭ“, adause cârciumarulŭ.

„S'au îmbătatŭ“, dise ciobanulŭ în trécĕtŭ și fiind-că îșĭ legase opincile o luà la piciorŭ.

„Eu nu suntŭ beatŭ“, se rĕsti dascălulŭ și cu mâna aruncà mușcele de pe masă... „Dér chiar beatŭ să fiu, n'ar fi nimic. Numai un prost póte să rîdă“, adause Nicolae, și se trânti érășĭ pe scaunŭ... „Șcii, că are hazŭ istoria asta!“ se adresa dascălulŭ către Tiriplicŭ.

„Ce are hazŭ Niculae?“

„Ce să aibă! Uite bietele musculițe, s'au îmbătatŭ dintr'o picătură de vinŭ, ér omulŭ“, urma elŭ rîdêndŭ, „omulŭ este făptura lui Dumnedeu cea mai în-

Imensŭ şi neîmplinitŭ este golulŭ, ce lasă în patria română. După tine cade cortina istorică asupra unei perióde din evoluţiunea nóstră naţională, care purta pentru eternitate numele tĕu, fruntaşule între fruntaşii naţiunei române.

Vai, imensŭ şi neîmplinitŭ va fi golulŭ ce laşĭ în casa ta, în sufletulŭ soţiei şi a urmaşilorŭ tĕi.

Doliulŭ vostru, o dómnă, jalea şi nemângăierea vóstră urmaşĭ ai ilustrului bărbatŭ, nu cercămŭ noi representanţa Senatului sĕ le ostoimŭ, sĕ le alinămŭ. Cu voi, familiă întristată, plânge ţéra întrégă.

Pasă dér acum tu, care n'ai voita unŭ momentŭ a gusta din liniştea neacţiunei, pasă în linştea şi repausulŭ imortalităţii, *in templa serena*, de unde geniu tutelarŭ alŭ Naţiunei ce ai iubitŭ şi pentru care ai trăitŭ, povĕţuesce-o încă la ḑilele de cumpĕnă mare ce mânĭ potŭ veni iară. Memoria ta eternă fiă sfătuitórea de totŭ momentulŭ a bărbaţilorŭ de Statŭ, cărora ai lăsatŭ clironomia ta politică şi naţională.

Şi atuncĭ ca şi astăḑĭ în decursulŭ secolilorŭ, istoriculŭ pomenindu'ţĭ numele va esclama cu vechiulŭ cronicarŭ: *„Nascŭ şi în România ómenĭ marĭ.“*

Pensionarea învĕţătorilorŭ.

Ministrulŭ ungurescŭ de instrucţiune publică a presentatŭ în ḑilele trecute în camera deputaţilorŭ unŭ proiectŭ de lege „privitorŭ la pensionarea învĕţătorilorŭ şi pedagogilorŭ şcólelorŭ publice poporale şi alŭ asilurilorŭ publice pentru copii, precum şi privitóre la ajutorarea vĕduvelorŭ şi orfanilorŭ.“ Sĕ amintimŭ momentele mai principale ale acestui proiectŭ de lege. Intre îndreptăţiţii la pensiune de până acum se vorŭ mai primi şi învĕţătorii şi învĕţătórele numite definitivŭ la şcólele de praxă pe lângă *preparandii*, precum şi cei dela *asilurile humanitare*, dela şcólele inferióre comerciale şi de industriă, precum şi aceia dela şcólele, carĭ cadŭ în sfera şcólelorŭ poporale, décă aceştia vorŭ avé calificaţiunea recerută de lege.

Suma anuală, ce o vorŭ primi cei îndreptăţiţĭ la pensiune până la finea vieţii lorŭ după *10 anĭ de serviciu* e statorită cu 40 procente a salarului, care servesce ca basă pensiunei, după unŭ serviciu de ḑece anĭ se va mări suma în fiă-care anŭ *cu câte 2 procente*, aşa încâtŭ după unŭ serviciu de 40 de anĭ îi compete pensionatului *întregŭ salarulŭ*. (arondatŭ în câte 50 fl.)

O pensiune mai mare ca salarulŭ întregŭ nu póte căpĕta nimenea chiar décă servesce mai multŭ ca 40 de anĭ, din contră la calcularea pensiunei învĕţătorilorŭ şi învĕţătórelorŭ, carĭ au unŭ salarŭ anualŭ mai *micŭ ca 300 fl.* şi la aceia se va lua ca basă salarulŭ anualŭ de 300 fl.

La stabilirea sumei se va lua în considerare şi relutulŭ de cuartirŭ, de lemne, de folosirea pămĕnturilorŭ şcolare, precum şi a altorŭ venite.

Ajutorarea vĕduvelorŭ face până la 300 fl. respective până la 600 fl. a ultimului salarŭ alŭ soţului rĕposatŭ 50 de procente, din acestŭ salarŭ, ér partea ce trece peste 600 fl. i-se socotesce numai 10 procente ca ajutorŭ.

La ascultarea pensiunei vorŭ fi deopotrivă priviţĭ atâtŭ învĕţătórele câtŭ şi învĕţătorii, atâtŭ în privinţa drepturilorŭ, câtŭ şi în privinţa datorinţelorŭ.

In decursulŭ serviciului întregŭ de 40 de anĭ fiă-care e îndatoratŭ sĕ plătéscă *două procente* din *suma de pensiune* asigurată în înţelesulŭ acestei legĭ pentru fondulŭ de pensiune şi de tuletă. Procentele aceste se vorŭ depune în cassa comunală de dare. Legea intră în vigóre cu 1 Ianuarie 1892. Drepturile câştigate până la intrarea în vigóre a acestei legĭ suntŭ valabile şi în casulŭ pensionării se vorŭ lua în consideraţiune.*)

Sânţire de biserică.

Timişóra, 23 Iunie 1891.

După o muncă încordată de 34 de anĭ, poporului românŭ greco catolicŭ din Varadia (com. Timişŭ) i-a succesŭ a'şĭ ridica o frumósă biserică, a căreia sânţire s'a sĕvîrşitŭ la 21 şi 22 Iunie s. n. Despre decursulŭ festivităţilorŭ arangiate cu ocasiunea acestei sânţirĭ mi-am însemnatŭ următórele: In dorĭ de ḑi trei salve de trésecurĭ anunţară solemnitatea ḑilei şi curêndŭ după acésta credincioşii, îmbrăcaţĭ în haine de sĕrbătóre, eşiră spre întêmpinarea d-lui protopopŭ Demetriu Rusu, carele sosi la $7^1/_2$ óre în bubuitulŭ trésecurilorŭ şi ovaţiunile poporului. D-sa oficiă actulŭ sânţirei, asistatŭ de d-lŭ protopopŭ alŭ Oraviţei, Georgiu Popoviciu, de parochii localĭ Vincenţiu Popoviciu şi Paulŭ Iorgoviciu, ér ca lectorŭ oficiă teologulŭ absolutŭ Romulŭ Iorgoviciu. Tóte cântările dela s. Liturgiă au fostŭ admirabilŭ esecutate din partea corului vocalŭ din locŭ. Teologulŭ abs. R. Iorgoviciu rosti la fine o prea frumósă cuvêntare ocasională. Séra, la 9 óre, reuniunea de cantŭ şi musică „Unirea“ arangiă sub conducerea d-lui R. Iorgoviciu unŭ concertŭ şi teatru cu următórea programă: 1) Motto: „Uniţĭ sĕ fimŭ în cugetŭ, uniţĭ în Dumneḑeu“. 2) „Étă ḑiua triumfală“, corŭ bărb. de Humpel. 3) „Rugăciunĭ“, duetŭ solo de Chiricescu. 4) „Re'ntórcerea victoriósă“, corŭ mixtŭ de Bianchi. Tóte aceste puncte au fostŭ esecutate câtŭ se póte mai bine, corulŭ mixtŭ cu deosebire a raportatŭ aplause frenetice. A urmatŭ representarea piesei „Vlăduţulŭ mamei“ de Alexandri, care asemenea a succesŭ fórte bine. Festivităţile ḑilei s'au încheiatŭ prin unŭ balŭ animatŭ, care a duratŭ până diminéţa. In 22 Iunie (a doua ḑi de Rusalii) urmă o procesiune la câmpŭ, la care au luatŭ parte aprópe o miiă de persóne; séra s'a datŭ o petrecere poporală. Cu acésta s'au încheiatŭ serbările. Onóre preoţilorŭ şi învĕţătorului din locŭ, onóre bravului şi deşteptului poporŭ românŭ din Varadia. **X.**

Esamene la sate.

Din inspectoratulŭ Leucuşeşcilorŭ.

Esamenele în inspectoratulŭ de şcóle românŭ gr. or. alŭ cercului Leucuşescilorŭ — diecesa Aradului, — la care aparţinŭ 14 comune cu 15 şcóle, s'au ţinutŭ prin M. O. D. inspectorŭ şcolarŭ *Adamŭ Rosu* din Leucuşescĭ, asistatŭ de comisarulŭ didacticŭ *Lazarŭ Oprinŭ*, învĕţătorŭ în Rachita, începêndŭ din 14 Iunie în următorulŭ modŭ:

1) **Monostorŭ.** La esamenŭ au fostŭ presenţĭ, afară de preotulŭ locului şi de membrii comisiunei şcolare, 15 poporenĭ apoi toţĭ coriştii în numĕrŭ de 60 persóne de ambele sexe. Şcolarii presenţĭ: 19. Invĕţătorŭ *Ioanŭ Stefanovicĭ.* S'a vĕḑutŭ că poporulŭ din acéstă comună se interesézā de causa învĕţămêntului. Resultatulŭ esamenului îi servesce spre onóre bĕtrânului învĕţătorŭ, care deşi înaintatŭ în vêrstă şi îngreunatŭ cu familiă, avêndŭ de-odată trei fii la studii în şcólele mai înalte, îşĭ împlinesce cu scumpĕtate chiămarea şi scie atrage, precum pe cei micĭ, aşa şi pe cei marĭ la şcólă. Şcolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ, dândŭ rĕspunsurĭ fórte corecte. Resultatulŭ esamenului a fostŭ *„laudabilŭ“*. După esamenulŭ cu pruncii, s'a ţinutŭ esamenŭ cu *„corul vocalŭ mixtŭ“* din locŭ, care deşi s'a înfiinţatŭ numai cu o lună înainte sub dirigenţa tînĕrului coristŭ *George Popescu* din Leucuşeşcĭ, ne-a delectatŭ cu câteva rĕspunsurĭ liturgice şi cu cântarea „Sus opincă“, carĭ au succesŭ fórte bine. Din faţa poporului s'a pututŭ observa o mulţămire generală. Invĕţătorului i-s'a esprimatŭ mulţămită.

2) **Răchita.** Şcóla de băeţĭ. Au luatŭ parte la esamenŭ întrégă primăria comunală, membrii comisiunei şcolare în numĕrŭ completŭ, maioritatea membrilorŭ comitetului parochialŭ, mulţime de părinţĭ de a-i şcolarilorŭ şi învĕţătorulŭ Ioanŭ Blaşiu din Remetealunca, ca óspe. Şcolarĭ prêsenţĭ la esamenŭ 22. Invĕţătorŭ *Lazarŭ Oprinŭ.* Şcolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Rĕspunsurile au fostŭ fórte precise. S'au pusŭ întrebărĭ şcolarilorŭ din partea mai multorŭ presenţĭ din diferitele obiecte de învĕţămêntŭ şi şcolarii la tóte au rĕspunsŭ admirabilŭ, fără frică şi cu curagiu, fără a-i puté cineva încurca. S'a constatatŭ, că propunerea a fostŭ intuitivŭ şi la înţelesŭ. Resultatulŭ esamenului a fostŭ „laudabilŭ.“ La finea esamenului s'a esprimatŭ mulţămită învĕţătorului din partea d-lui inspectorŭ.

3. **Rachita.** *Scóla de fetiţe.* Presenţĭ cei amintiţĭ. Eleve presente: 23. Invĕţătóre: *Maria Cândea.* Fetiţele au fostŭ esaminate din tóte obiectele de învĕţămêntŭ, dér s'a constatatŭ, că propunerea a fostŭ cam mecanică şi fără înţelesŭ, deórece, décă cineva dintre óspeţĭ punea vre-o întrebare, elevele îşĭ perdeau firulŭ rĕspunsului şi nu mai sciau rĕspunde nimicŭ. Din istoriă nu s'a purcesŭ conformŭ principiului didacticŭ dela aprópe la departe, ci s'a propusŭ din evulŭ vechiu despre împĕraţii romanĭ fórte mecanicŭ, ér din evulŭ mediu şi nou, despre originea Românilorŭ şi din instoria patriei a declaratŭ învĕţătórea, că nu a propusŭ nimica. Din socótă érăşĭ s'a propusŭ mecanicŭ. Dându-li-se din partea presenţilorŭ esemple din viéţa practică, elevele nu sciau cum şi în ce modŭ sĕ le resólve. Resultatulŭ esamenului se póte numi cu tóte acestea „suficientŭ“. Fiind-că învĕţătórea a absolvatŭ numai 2 cursurĭ preparandialĭ, sperămŭ, că după ce va absolva preparandia şi-şĭ va mai câştiga praxă, va produce mai mare sporiu, ceea ce ar şi fi de doritŭ, fiind-că în anii trecuţĭ precedenta învĕţătóre, M. D., a produsŭ totdéuna resultatŭ „laudabilŭ“ la esamene şi acumŭ poporulŭ aştéptă totŭ mai multŭ, dér nicĭ decum mai puţinŭ.

4. **Bunea-română.** La esamenŭ au luatŭ parte numai poporénulŭ George Udrescu. Elevĭ presenţĭ 15. Invĕţătorŭ: preotulŭ *Constantinŭ Ciolacŭ.* Scolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Resultatulŭ esamenului a fostŭ „bunŭ“.

5. **Pădurenĭ.** La esamenŭ au luatŭ parte: preotulŭ localŭ şi judele comunalŭ. Elevĭ presenţĭ 13. Invĕţătorŭ *Damaschinŭ Adamŭ.* Şcolarii au rĕspunsŭ: Rugăciunile mecanice, scrierea, cetirea şi din socótă: adunarea şi subtragerea. Din celelalte obiecte nu s'a propusŭ. Resultatulŭ esamenului „suficientŭ“.

6. **Remetealunca.** Presenţĭ: preotulŭ localŭ şi mai mulţĭ membri din co-

---

*) Acestŭ proiectŭ de lege privesce o întrebare fórte însemnată, cu care ar trebui sĕ se ocupe seriosŭ autorităţile nóstre superióre şcolare şi confesionale. Cum stă lucrulŭ cu învĕţătorii noştri confesionalĭ, carĭ plătescŭ de multŭ procentele de pensiune la statŭ şi nu se gândescŭ óre episcopiile nóstre că a sositŭ timpulŭ ca sĕ se lămurésă acéstă cestiune, care s'a încurcatŭ cu vina lorŭ şi sĕ céră ca statulŭ sĕ le dea afară partea ce li-se cuvine după contribuirile de până acum şi confesiunile sĕ-şĭ aibă fondulŭ lorŭ de pensiune confesionalŭ?

ţeléptă, elŭ nu se îmbată dintr'o picătură,... nu, nicĭ din două, dér nicĭ din trei,“ sfîrşi Nicolae vorba, şi cum ţinea cei doi banĭ în mână, căcĭ buzunare n'avea, parcă-lŭ rima ceva la inimă şi numai de-odată lăsândŭ muşcele la o parte, cerù sĕ'i dea vinŭ.

„Nu ţĭ-amŭ spusŭ, că nu-ţĭ dau până nu-i plăti din datoria cea vechiă“.

„Am sĕ'ţĭ plătescŭ“, începù Nicolae punêndŭ mânile cruce pe peptŭ, „amŭ sĕ-ţĭ plătescŭ, căcĭ n'am sĕ fugŭ din satŭ. Mâine am unŭ mortŭ şi fii sigurŭ, că n'ai sĕ rĕmâĭ de pagubă“.

Tiriplicŭ, care scia, că într'adevĕrŭ murise unŭ băiatŭ în satŭ, era p'aci sĕ-i aducă vinŭ, dér observà, că din odaia dealăturea eşiau domnii cei cu vênatulŭ din Baltă, care bagŭ sémă se săturaseră sĕ mai stea singurĭ.

„Da bine cânţĭ, dascăle“, grăi profesorulŭ, ér Fidelŭ, întinḑêndu-se odată bine, începù sĕ latre.

„Hodîr“, strigà Nicolae, ér cânele după-ce se retrase puţinŭ începù érăşĭ sĕ latre.

Unŭ semnŭ îi făcù stăpânulŭ sĕu şi Fidelŭ tăcù şi mişcândŭ din códă se învêrtea veselŭ împrejurulŭ lui.

Profesorulŭ sta în uşa odăiţei şi abia acum când Nicolae se ridica de pe scaunŭ, îlŭ vĕḑù câtŭ este de înaltŭ.

Era omŭ ca de 45 de anĭ, adusŭ puţinŭ dela spate, ca o leucă, slabŭ la faţă, cu o barbă négră stufósă, cu mustăţĭ nu prea dese şi tunse, par'că anume sĕ nu'lŭ împedece la beutŭ, şi plinŭ de pleavă şi prafŭ. Faţa lui era négră pârlită de sóre şi nimenea n'ar fi pututŭ deosebi la elŭ vr'o roşaţă pe nasŭ de şi se spune, că nasulŭ roşu e medalia, ce o capĕtă beţivii. Bietulŭ dascălŭ eră încălţatŭ cu nisce opincĭ de pele neargăsită, cu pĕrŭ lungŭ pe ele, ca două perii, încâtŭ ridica prafulŭ pe unde călca ca şi cum ar fi vrutŭ sĕ perie drumulŭ. Avea nisce pantalonĭ de păslă grósă, bagŭ sémă îi luase dela unŭ bulgarŭ zarzavagiu, pe carĭ după ce ia mai cioplitŭ, cum s'ar ḑice, se potriviau pe piciórele lungĭ şi osóse ale cântăreţului. Avea însĕ atâtea petece pe ei încâtŭ nu puteai şti, care a fostŭ păsla originală; dér totuşĭ décă ai fi vrutŭ sĕ şcii de când suntŭ pantalonii aceştia, n'aveai decâtŭ sĕ dai cu chibzuiala, că două petece s'au pusŭ pe anŭ şi ai fi scosŭ pantalonii de vre'o 15 anĭ. Rarŭ purta elŭ vara altceva decâtŭ aceştĭ pantalonĭ, opincele şi încolo capulŭ golŭ. Umbla numai în cămaşă, ceea ce nu împedeca de a i-se vedé pe icĭ pe colo pelea.

Profesorulŭ când se uità la elŭ mai de adrópe 'i se părea că este peste putinţă, ca acesta sĕ fi fostŭ cântăreţulŭ deadinéorea.

Tiriplicŭ când vĕḑù mirarea óspeţilorŭ grăi de după tarabă: „Ăsta-i omulŭ din chestia, omulŭ despre care vorbeamŭ.“ Aşa ḑise Triplicŭ, şi-şĭ netedì mândru mustăţile ceea ce făcea elŭ numai atuncĭ, când 'i se părea că i-a reuşitŭ o vorbă mai bine ca altui omŭ, căcĭ vedĭ dómne, elŭ se ţinea cu multŭ mai susŭ ca alţii.

„E lucru nemai auḑitŭ domnilorŭ, ce nĕcazŭ şi *hambarale* am cu nesocotitulŭ ăsta...

Nicolae se uità la cârciumarŭ, apoi la zarafŭ şi dădù din umerĭ făcêndŭ şi din buze o mişcare de nepăsare.

„Da, da... poţĭ da tu din umerĭ, dér este tocmai aşa. Inchipuiţi-vĕ domnilorŭ, că eu suntŭ cu prăvălia în satŭ (nu ḑicea nicĭ odată cârciumă), sunt cum am ḑice comersantŭ şi mĕ numescŭ Ghiţă Tiriplicŭ şi totŭ satulŭ în necunoscinţa legii face confusiă. Ei ḑicŭ, că vinŭ la Niculae Beţivu, când vinŭ la mine la prăvăliă... Ei nu i acésta o schimbare de firmă *în originalŭ....*“ sfîrşi cârciumarulŭ şi ridicândŭ sumeţŭ capulŭ se uità într'altă parte şi adause scurtŭ: „am sĕ-lŭ reclam!“

Vênătorìi cam zîmbeau la vorbele cârciumarului dér unulŭ dintre ei, ca sĕ nu lase amărîtŭ pe bietulŭ omŭ, grăì:

„Nu te nĕcăji d-le Tiriplicŭ, că aşa-mĭ pare că ai destulŭ folosŭ pe urmalui.“

„Merci,... vodaproste“ grăi tiriplicŭ modestŭ.

„Ş-apoi nicĭ Nicolae nu-i omŭ aşa de stricatŭ ca sĕ-ţĭ facă neplăcerĭ“

„Ba de avutŭ, am eu destule neplăcerĭ, căcĭ când este la adecă, uite-lŭ aşa cum îlŭ veḑĭ, ar fi bunŭ sĕ-lŭ pui în mijloculŭ unui răstavŭ de porumbŭ, sĕ-lŭ facĭ sĕ-şĭ întindă mânile şi sĕ sperii pasĕrile cu elŭ. De alt-ceva nu-i bunŭ!“

mitetulŭ parochialŭ. Elevĭ presenţĭ 23. Invĕţătorŭ: *Ioanŭ Blaşiu.* Scolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţătămêntŭ, s'a observatŭ însĕ, că propunerea a fostŭ mecanică şi fără înţelesŭ, adecă după sistema vechiă „de-a rostulŭ." Resultatulŭ esamenului „suficientŭ".

7. **Ierşnicŭ.** In 17 Iuniu, când am ajunsŭ la şcóla din acéstă comună, învĕţătorulŭ venea către şcólă — mi-se pare, că dela Itzigŭ — şi ne-a întêmpinatŭ cu cuvintele: „Eu v'am aşteptatŭ Dumineca, în 14 Iuniu, la esamenŭ, acuma n'am copii la şcólă". S'a constatatŭ, că d-sa nicĭ atâta timpŭ nu şĭ-a luatŭ, ca sĕ cetéscă cu atenţiune circularulŭ — programŭ, care s'a trimisŭ din partea d-lui inspectorŭ şcolarŭ cu 2 sĕptĕmânĭ înainte de esamene. Rĕmânêndŭ eu cu d-lŭ inspectorŭ şcolarŭ în şcólă, la provocarea cestui din urmă învĕţătorulŭ a mersŭ şi a adusŭ din satŭ 7 şcolarĭ, cu carĭ s'a ţinutŭ esamenulŭ. Numele învĕţătorului e: *Demetriu Coşariŭ.* S'au esaminatŭ din „Rugăciunĭ, Catechisŭ, Istoria biblică", cetitŭ, scrisŭ şi ceva din socótă. Resultatulŭ esamenului: *abia suficientŭ.* Durere şi pĕcatŭ, că unŭ astfelŭ de individŭ mai pórtă numele de învĕţătorŭ şi luminătorŭ alŭ poporului. Dênsulŭ nu produce lumină în poporŭ, ci întunerecŭ şi demoralisaţiune.

8. **Dubescĭ.** Presenţĭ la esamenŭ: preotulŭ, epitropulŭ şi judele comunalŭ. Elevĭ presenţĭ 4. Invĕţătorŭ: *Ioanŭ Caba.* Copii obligaţĭ la şcólă: 88. Resultatulŭ esamenului a fostŭ *„nesuficientŭ"*, deórece, precum a declaratŭ preotulŭ şi învĕţătorulŭ, dela Pascĭ nu a mai cercetatŭ şcóla nicĭ unŭ elevŭ. Deşi învĕţătorulŭ ar fi capabilŭ şi e învĕţătorŭ modernŭ, frecările între elŭ şi preotulŭ, carele asemnea e omŭ tînĕrŭ, au adusŭ tréba întru atâta, încâtŭ poporulŭ nu-i mai respectéză nicĭ pe unulŭ, nicĭ pe altulŭ, pruncii nu şi-i trimitŭ la şcólă, şi poporenii nu cercetéză biserica. Ar fi de doritŭ sĕ înceteze cu frecările, căcĭ altcum urmările vorŭ fi amare pentru ambii. Suntŭ încă tinerĭ şi au timpŭ de a se îndrepta, şi sĕ fiă convinşĭ, că décă dênşiĭ se vorŭ respecta împrumutatŭ, vorŭ fi de asemenea respectaţĭ şi din partea poporenilorŭ.

9. **Cladova.** Presenţĭ mai mulţĭ fruntaşĭ din comună şi părinţĭ de ai şcolarilorŭ. Elevĭ presenţi 29. Invĕţătorŭ *Vasilie Mişi.* Din causă, că sala de învĕţămêntŭ se repareză tocmai acum, esamenulŭ s'a ţinutŭ în odaia învĕţătorului. Şcolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Resultatulŭ esamenului „bunŭ". In acéstă comună érăşĭ am făcut trista esperinţă, că preotulŭ cu învĕţătorulŭ trăescŭ în neînţelegerĭ şi pe câtŭ m'am informatŭ, vina o pórtă mai multŭ învĕţătorulŭ. Ar fi de doritŭ, ca în viitorŭ sĕ încete astfelŭ de disarmonii între preoţĭ şi între învĕţătorĭ, căcĭ numai sprijinindu-se împrumutatŭ îşĭ vorŭ puté împlinì mai cu uşurinţă chiămarea lorŭ comună,

10. **Lapuşnicŭ.** Elevĭ presenţĭ: 10. Invĕţătorŭ preotulŭ *Alesandru Blaşiu.* La esamenŭ au mai participatŭ şi vre-o 6 fruntaşĭ din comună. Din lipsa de învĕţătorŭ, prelegerile în acéstă şcólă abia s'au început în luna lui Martie. Resultatulŭ esamenului a fostŭ bunŭ. Au fostŭ esaminaţĭ din: Rugăciunĭ, cetire, scriere şi socótă şi s'a observatŭ unŭ metodŭ fórte practicŭ, intuitivŭ. Se aştéptă multŭ pe viitorŭ dela acestŭ bravŭ preotŭ învĕţătorŭ, care a servitŭ ca învĕţătorŭ 25 de anĭ în Biserica Albă, fiindŭ totdéuna modelŭ între învĕţătorii grăniţerescĭ din Bănatŭ.

11. **Radmanescĭ.** presenţĭ: preotulŭ localŭ şi vre-o 4 poporenĭ. Elevĭ: 33. Invĕţătorŭ *Eutimiu Oniţia* Şcolarii au rĕspunsŭ din: Rugăciunĭ, Istoria biblică scriere, cetire, socótă — fórte slabŭ şi mecanicŭ — şi din cântarea. Resultatulŭ esamenului puţinŭ suficientŭ.

Barra. Presenţĭ la esamen: Rds. d-nŭ protopopŭ tractualŭ Georgiu Crăciunescu din Belinţŭ, carele chiar în aceea ḑi se afla aci în visitaţiune canonică. Au mai fostŭ presenţĭ: ambii preoţĭ localĭ şi mai mulţĭ membri ai comitetului parochialŭ. Elevĭ presenţĭ 21. Invĕţătorŭ: *Adrianŭ Peri.* Elevii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Resultatulŭ esamenului a fostŭ „bunŭ." S'a observatŭ, că învĕţătorulŭ şĭ-a împlinitŭ conscienţiosŭ chiămarea şi are metodŭ recomandabilŭ. Ar fi pututŭ produce însĕ şi mai multŭ, dér din causa morbului de „vĕrsatŭ", elevii în lunile din urmă au cercetatŭ şcóla fórte neregulatŭ.

13) **Fadimacŭ.** Presenţĭ la esamenŭ numai preotulŭ localŭ şi unŭ epitropŭ. Elevĭ presenţĭ 36. Invĕţătorŭ: *Ioanŭ Negru.* Şcolarii esaminaţĭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Resultatulŭ esamenului „bunŭ."

14) **Cutina.** La esamenŭ au participatŭ preotulŭ şi unŭ epitropŭ. Elevĭ presenţĭ 30. Invĕţătorŭ: *Traianŭ Cebzanŭ.* Şcolarii au rĕspunsŭ din tóte obiectele de învĕţămêntŭ. Propunerea a fostŭ intuitivă. Rĕspunsurile fórte precise şi cu înţelesŭ. Veteranulŭ învĕţătorŭ T. C. deşi are de-a face cu unŭ poporŭ renitentŭ şi are de a se lupta cu multe neajunsurĭ, şĭ-a împlinitŭ conscienţiosŭ şi în modŭ laudabilŭ chiămarea sa cea grea. Laudă şi onóre lui! Resultatulŭ esamenului a fostŭ „laudabilŭ".

15. **Leucuşescĭ.** La esamenŭ, afară de d-lŭ inspectorŭ şcolarŭ, care e totodată şi parochulŭ locului şi comisarului didacticŭ, nu a fostŭ altŭ publicŭ. Elevĭ presenţĭ: 37. Invĕţătorŭ: *George Brebu.* S'au esaminatŭ: din Rugăciunĭ, Ist. biblică, Catechisulŭ, scrierea şi cetirea română şi maghiară şi Socóta. Din celelalte obiecte nu s'a propusŭ, după spus'a învĕţătorului. Resultatulŭ esamenului a fostŭ „suficientŭ".

Călĕtorulŭ.

Lipău, com. Sătmarului, 15 Iulie 1891.

In şcóla română gr. cat. din Lipău s'au ţinutŭ esamenulŭ la 28 Iunie n. c. în presenţa unui publicŭ numerosŭ, sub presidiulŭ d-lui Alesandru Nuţiu, parochŭ şi dirigentŭ şcolarŭ, care e unulŭ dintre cei mai stricţĭ între preoţii districtului Someşianŭ.

Esamenulŭ s'a începutŭ la $1^1/_2$ óre p. m. şi a duratŭ până la $5^1/_2$. Cu tóte că acéstă şcólă a fostŭ negligeată mai înainte şi deşi prelegerile s'au începutŭ abia pe la mijloculŭ lunei lui Decemvre a. tr. cu nisce elevĭ aşa ḑicêndŭ mai toţi începătorĭ, totuşĭ la esamenŭ toţĭ au rĕspunsŭ bine.

Dintre 70 copii obligaţĭ, au fostŭ presenţĭ la esamenŭ 53. Scrisorĭ au fostŭ espuse 48, carĭ tóte erau frumóse. Că resultatulŭ esamenului a fostŭ pe deplinŭ mulţămitorŭ, a recunoscutŭ şi M. O. D. dirigentŭ, care nu a pututŭ sĕ nu dea espresiune sêmţĕmintelorŭ de bucuriă şi îndestulire, faţă de resultatulŭ esamenului. Acestŭ resultatŭ alŭ esamenului, ḑise numitulŭ d. dirigentŭ, „îi póte servi spre laudă şi onóre noului şi zelosului învĕţătorŭ *Mihaiu Bobŭ.*"

Multă plăcere a făcutŭ publicului declamarea unorŭ poesii naţionale şi predarea unui dialogŭ între trei şcolarĭ; dér mai alesŭ au plăcutŭ cântările atâtŭ bisericescĭ, câtŭ şi naţionale, între carĭ amintescŭ „Cântecculŭ gintei latine" etc.

Unŭ ascultătorŭ.

Telegramele „Gaz. Trans."

(Serviciulŭ biroului de cor. din Pesta).

Kronstadt, 25 Iulie. Admiralulŭ *Skrialjoff* a plecatŭ înaintea escadrei francese şi-lŭ salută pe admiralulŭ *Lerneis* în numele marelui duce Alexis.

Belgradŭ, 25 Iulie. Scirea, că regele Alexandru va visita pe împĕratulŭ Germaniei în decursulŭ lunei lui Augustŭ e privită în cercurile guvernamentale ca neadevĕrată. Lucrările pregătitóre pentru tractatulŭ de comerciu cu Austro-Ungaria s'au încheiatŭ definitivŭ.

Nantes, 25 Iulie. In contra casei cancelarului *Rausselot* şi a ginerelui sĕu, anarchistii au sĕvêrşitŭ unŭ atentatŭ cu dinamită, care a pricinuitŭ marĭ pagube materiale. Trei suntŭ arestaţĭ. In oraşŭ domnesce mare iritare.

Petersburgŭ, 25 Iulie. Regele Sêrbiei a sositŭ. A fostŭ primitŭ cu mare entusiasmŭ şi a plecatŭ mai daparte cu trenulŭ curţii la Kiev.

CARACTERULŬ.*)

Insuşirile caracterului

2. Stăpânirea de sine şi abnegarea.

Chiămarea omenirei o găsimŭ în lupta ei în afară şi în cea interióră. Precum curagiulŭ pórtă lupta în afară, aşa stăpânirea de sine, care nu este decâtŭ curagiulŭ în altă formă, pórtă lupta interióră. Este o părere lăţită, că cea din urmă e mai puţinŭ valorósă. Dér nu e aşa. Herder ḑice: „vitézŭ este celŭ ce învinge leulŭ, vitézŭ este celŭ ce cucerosce lumea, dér mai vitézŭ este acela, care s'a pututŭ învinge pe sine"! — Acésta ne aduce aminte de vorbele din bibliă, că nu celŭ tare care cucerosce o cetate este vrednicŭ a primì preţulŭ celŭ mai mare, ci acela care s'a învinsŭ pe sine.

Seneca în întrebările lui asupra naturei ḑice: Ce'lŭ face pe omŭ sĕ fiă mare? Nu aceea, că împle mările cu corăbii, nu aceea că împlântă vulturulŭ la ţĕrmulŭ Mărei roşie séu rĕtăcesce prin mărĭ necunoscute, spre a căuta nouĕ ţĕrĭ, ci aceea, că le vede tóte aceste cu spiritulŭ şi apoi câştigă cea mai mare biruinţă: învingêndu-se pe sine însuşĭ.

Ear Liviu ne spune, că Scipione, după ce a învinsŭ pe Syphax, vĕḑêndŭ pe Masinissa că prinde dragoste netimpuriă pentru Sophonisba, ḑise către elŭ: „Crede-mĭ, timpulŭ nostru n'are sĕ se témă atâtŭ de duşmanĭ, ca de seducerĭ şi ispite. Cine se póte ferì de ele a dobênditŭ o victoriă multŭ mai frumósă, decâtŭ a fostŭ victoria nóstră asupra lui Syphax.

Şi Publiu Syirianulŭ ḑice: Indoitŭ învinge acela, care învingêndŭ se învinge pe sine. Orĭ: celŭ ce învinge mânia, învinge pe celŭ mai mare duşmanŭ.

Shakspeare ḑice, că acéstă însuşire îlŭ face pe omŭ sĕ pótă privì înainte şi îndĕrĕtŭ.

Stăpânirea de sine îlŭ deosebesce pe omŭ de animalŭ. Curagiulŭ îlŭ are şi animalulŭ, nu se póte însĕ stăpâni pe sine. Şi stăpânirea de sine dă omului adevĕrata lui însuşire ca omŭ. Ea este rădăcina tuturorŭ celorlalte virtuţĭ. Când omulŭ lasă frêu liberŭ pof-

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 150 alŭ „Gaz. Trans." din 1891.

„Nu mai vorbi aşa lucrurĭ cu boerii. Ce credĭ că dênşii au venitŭ sĕ stea de vorbă cu d-ta?... au venitŭ şi dênşii ca nisce ómenĭ cinstiţĭ fiindŭ obosiţĭ din Baltă, au venitŭ, că n'aveau unde sĕ mérgă aiurea, sĕ aştepte păn, le va sosi trăsura. Ce credĭ că eu nu-i cunoscŭ pe dumnealorŭ?"

„Dĕ, are dreptate creştinulŭ nu-lŭ mai nĕcăjì, d-le Tiriplicŭ, că va fi elŭ destulŭ de amărîtŭ."

„Ba că chiar, dreptŭ au domnii; décă viu şi eu aicĭ câte odată sĕ-mĭ petrecŭ şi sĕ cântŭ... apoi nu cântŭ de voiă bună, eu cântŭ de nĕcazŭ, şi aşĭ cânta şi mai bine" ḑise cântăreţulŭ punêndu şĭ mâna la gură şi zîmbindŭ şiretŭ.

„Cum aşa?.."

„Décă mi-aşĭ mai uda gâtulŭ, căcĭ cu atâta prafŭ sa cam uscatŭ, tamanŭ aşa-i şi la o maşină ca sĕ mérgă bine trebue sĕ o mai ungĭ," adause Niculae dândŭ din umerĭ şi înseninându-se la faţă.

„Ei, prea multŭ beai, dascăle".

„Dĕ boerule... Cine a pusŭ crăşma în [drumŭ.
Nu a pus'o de nebunŭ."

„Uitaţi-vĕ la elŭ" începù Tiriplicŭ nĕcăjitŭ că a ḑisŭ cârciumă „e omŭ însuratŭ cu o casă de copii şi nu-lŭ mai scoţĭ din prăvăliă... eu *par esamplu* nu béu mai de locŭ, de şi suntŭ *garşon neînsuratŭ.*"

„Dĕ, dĕ, par'că lumea nu şcie de vĕduva din capulŭ satului!... Nu-i vorbă e frumuşică Săftica, bat'o ciorile... n-ai gustŭ prostŭ. Dér numai ce-i dreptŭ domnilorŭ", se adresà Nicolae către vênătorĭ, „Dumneḑeu sĕ-lŭ ţie, căcĭ noi n'am mai avutŭ în satŭ negustorŭ cinstitŭ ca pe Ghiţă. Se necăjesce dînsulŭ câte odată ca unŭ omŭ harnicŭ ce este, dér la urmă totŭ ne dă şi pe datoriă.

„Tiriplicŭ zimbì, îi părù bine de vorbele lui Nicolae şi făcù semnŭ băiatului din prăvăliă sĕ aducă cântăreţului o sticlă cu vinŭ. Băiatul aduse vinulŭ, ér stăpânulŭ strigà mândru: „scrie la straţă, tă contabilitate în regulă, sĕ nu trecĭ cumva la tîrfelogulŭ catagrafiei."

„Am înţelesŭ", se auḑi vocea ascuţită a băiatului.

„A, d-le Tiriplicŭ, d-ta, cum sĕ vede, ai o avere mare", ḑise unulŭ dintre vênătorĭ.

„Se póte?" grăi Tiriplicŭ trăgănatŭ. Eu sunt *angrosistŭ*, dér vêndŭ şi *andetal.* Nu merge altfelŭ. Apoi câtŭ despre contabilitate am *dopia scriptură în partidă duplă*".

„Tamanŭ aşa domnilorŭ," ḑise Nicolae, „scrie câte odată de douĕ orĭ datoria ce o facĭ, altfelŭ nu merge", duse apoi sticla la gură şi începù sĕ cânte: „Bucură-te mirésă pururea fecióră...."

„Ce felŭ de mirésă, dascăle?" întrebà unulŭ din óspeţĭ.

„Apoi d-ta nu veḑĭ.... asta e mirésa pururea fecióră", adause Nicolae ridicând sticla, ér înainte de-a sorbi, începù sĕ cânte într'unŭ tonŭ duìosŭ şi trăgănatŭ: „Deschide-voiu gura mea şi se va umplea de duhulŭ..." Bĕù sticla şi se uita la ea ca la o pagubă.

„Ei prea béi multŭ, dascale."

„Nu-i nicĭ o pricină, n'am sĕ rĕmânŭ mai pe josŭ ca dascălulŭ meu de psaltichiă nicĭ în isonŭ nicĭ la sticle, şi apoi isonulŭ se învĕţă pe zăngănitulŭ sticlei.... eu aşa l'am învĕţatŭ.... Eu am învĕţatŭ psaltichia.... sciţĭ d-vóstră ce-i psaltichia?" întrebà Nicolae şi aruncà ochii lui împainjiniţĭ la cei de faţă. „Fără psaltichiă nu se póte învĕţa musica, ş'apoi musica îşĭ are meşteşugulŭ ei, este artă. Este artă," repetà elŭ mai apăsatŭ, „şi arta orĭ-cum ar fi ea, îşĭ are regulele ei. Pentru că sĕ veḑĭ d-le, când dicŭ eu: pa, vu, ga, de, ni..... în susŭ, ş'apoi când după aceea o întorcŭ în josŭ, par' că mi se deschide totŭ cerulŭ şi păr' că mĕ vĕdŭ cu trei palme mai ridicatŭ dela pămêntŭ."

Unulŭ dintre vênătorĭ îlŭ întrerupse, observând, că Nicolae e omŭ învĕţatŭ şi că trebue sĕ scrie multŭ de are totŭ pete negre pe căméşă.

Nicolae îşĭ apucà căméşa cu mâna, o întinse puţinŭ şi se uità la ea. „Nu... nu", începù elŭ riḑêndŭ, „este vinŭ roşu, este vinŭ negru", adause elŭ şi cu degetulŭ arăta către Tiriplicŭ.... Se vede că d-vóstră nu vĕ face plăcere sĕ vĕ vorbescŭ despre psaltichiă.

„Ba nu, sĕ lăsămŭ gluma deoparte" grăi profesorulŭ, „numai ce-i dreptŭ Nicolae, e mare lucru psaltichia, nu se potrivesce ca sĕ cânţĭ în cârciumă cântărĭ sfinte bisericescĭ, este pĕcatŭ."

telorŭ și patimilorŭ sale, elŭ se lapĕdă de libertatea sa morală, de ființa sa cea mai profundă și se face sclavulŭ plăcerilorŭ, carĭ îlŭ stăpânescŭ.

Spre a fi moralicesce liberŭ, spre a fi omŭ, trebue sĕ sci sĕ-țĭ stăpânescĭ poftele și pornirile tele, și acésta o poțĭ învĕța, ca și tóte celelalte, numai prin exercițiu, prin aceea, că suntemŭ totdéuna cu băgare de sémă și că nu suferimŭ nicĭ cea mai mică trecere pe granițele ce ni-le-amŭ pusŭ. Nouĕ din ḑece părțĭ ale poftelorŭ vițióse, carĭ mânjescŭ societatea, și carĭ ajungêndŭ la putere nascŭ cele mai grozave crime, ar dispăre cu totulŭ décă ómenii s'ar sci disciplina cum se cade cum se cuvine unorŭ bărbațĭ, décă s'ar sci stima și stăpâni pe sine înșișĭ. Esercitândŭ necondamnatŭ aceste virtuțĭ, curățenia inimii devine obiceiulŭ nostru și prin acésta se dă cea mai necesară temeliă și garanțiă pentru desvoltarea sănătósă a omului.

Tóte atĕrnă dela esercițiu și dela obiceiu. După cum este obicĭnuită voința omului, spre rĕu orĭ spre bine, obiceiulŭ este unŭ stăpânitorŭ crudŭ orĭ bunŭ; noi séu suntemŭ de bună voiă supușii obiceiului nostru, séu suntemŭ silițĭ slugile lui, elŭ ne ridică și înalță orĭ ne împinge în prăpastiă.

Obiceiulŭ se formézā prin cultivare bine îngrijită, și e de miratŭ, ce se póte dobêndi prin acésta. N'avemŭ decâtŭ sĕ privimŭ numai la oștire, aicĭ prin disciplină, nisce perde véră de pe strade și nisce tĕrănoi nepeptenațĭ devinŭ ómenĭ, totŭ așa de curațĭ și harnicĭ ca și ceilalțĭ, și pe câtŭ timpŭ stau sub stégŭ, arareorĭ comitŭ crime desonorătóre; ér ceea ce potŭ ei dobêndi în rĕsboiu scimŭ cu toții.

Aceeașĭ bună influință o are disciplina pretutindenĭ, décă este destulŭ de aspră. Și acésta e de lipsă, căcĭ la din contră nu se póte face ordine și regulă în acéstă viață, numai prin disciplină se póte desvolta prețuirea de sine, ascultarea și simțulŭ de datoriă; cu câtŭ e mai strânsă disciplina, cu câtŭ este mai mare moralitatea, cu atâtŭ mai bucurosŭ se supunŭ tóte pornirile de josŭ celorŭ mai înalte, se supunŭ vocei consciinței. Unde nu isbutesce consciința sĕ tacă sĕ amuțéscă celelalte vocĭ, acolo sufletulŭ omului este în luptă necurmată cu patimele, ce se batŭ una pe alta și Cicero aseménă aceste lupte ale sufletului cu bólele corpului și ḑice, că poftele deșerte după bogățiă, putere, plăcerĭ carĭ slăbescŭ și sdruncină sufletulŭ, suntŭ deopotrivă stricăcióse.

Fericitŭ și mulțumitŭ — ḑice Seneca — este numai acela, care nu prețuesce nicĭ o avere mai susŭ ca virtutea, care nu se îngâmfă în norocire și nu se încovóiă prin nenorocire. A lui este liniștea nesguduibilă, bucuria necurmată și înainte de tóte libertatea și pacea.

(Va urma.)

Spada și limba.

Spada și cu limba că se rĕmă- [șescŭ:
Care dintre douĕ mai greu te [rănescŭ?
Falnicŭ spada ḑice: „Eu pe unde [trecŭ
Brezde lasŭ afunde, ce nu se [mai ștergŭ.
Focŭ, pîrjolŭ 'nainte-mĭ, mórte'n [urma mea,
Plânsŭ, vaiete surde...... cine-ar [asculta?!
Și de a mea buză se înfioră [toțĭ,
Căcĭ c'o sărutare din vii eu facŭ [morțĭ."
Limb'atuncĭ rĕspunde: Puterea [ta-i mare,
Trebui s'o cunóscă ne'ndoitŭ [orĭ-care.
Ins'a ta cruḑime e o bunătate
Orĭ-cui când viéța, este-o greu- [tate.
Eu nu omorŭ carnea, nicĭ n'o [chinuescŭ,
Omenia-țĭ trebui?.... asta țĭ-o [răpescŭ!
Carnea te'njosesce, spiritulŭ te ['nalță,
Eu-țĭ cruțŭ slăbiciunea, scuipŭ [virtutea'n fațā.
La mine nu-i rege, nu-i prințŭ, [nu'mpĕratŭ;
Nu cunoscŭ caracterŭ, nu omŭ [învĕțatŭ.
Nimbulŭ, aureola?.... unŭ bul- [bucŭ de plóiă;
Virtutea, mărimea?..... céră ce [se'ndoiă.
....O minciună, dóuĕ.... bêrfele o [miie,
Crede, nu-i putere, cu-astea peptŭ [sĕ ție.
Tu-i scapĭ de nĕcazurĭ; eu în [ele-i bagŭ;
Tu mórte, odihnă; eu amarŭ [împartŭ."
Spada capulŭ plécă, unŭ graiu [nu grăiesce,
Ḑi de biruință limba ne vestesce.

Kœvary.

HIGIENĂ.

Bine este a da beuturĭ spirtóse copiilorŭ?

Mulțĭ părințĭ, mai alesŭ din clasa poporului de rêndŭ, ba chiar și unii cărturarĭ au obiceiulŭ de-a da copiilorŭ diferite soiurĭ de beuturĭ spirtuóse în buna credință, că prin acésta ajutoră desvoltarea și întărirea lorŭ corporală.

Credința acésta rĕtăcită și păgubitóre a pricinuitŭ până acum ruinarea multorŭ copii, deórece sciutŭ este, că orĭ-ce beutură spirtuósă produce asupra organismului omenescŭ efectulŭ unui veninŭ. Pentru dovedirea acestui adevĕrŭ, profesorulŭ francesŭ Dr. Dennue istorisesce următorulŭ faptŭ:

Unŭ tată avea o copilă de 10 anĭ, care era fórte debilă. Ne mai sciindŭ ce sĕ facă, elŭ începù sĕ dea fiicei sale în fiăcare ḑi mai întêiu câte-unŭ păhărelŭ micŭ de vinŭ, ér mai târḑiu câte-o cantitate mai mărișóră, credêndŭ, că pe calea acésta copila va prinde putere și se va mai întări. Urmarea însĕ a fostŭ fórte tristă. Pe încetulŭ părinții observară, că memoria fetiței lorŭ se slăbesce din ḑi în ḑi, așa că în cele din urmă nu mai scia sĕ-șĭ spună nicĭ numele, rudeniile nu și-le mai cunoscea și obiectele din jurulŭ ei nu mai scia cum se numescŭ.

Părinții, înspăimêntațĭ, chiămară unŭ medicŭ, care numai decâtŭ observà, că pricina rĕului este bĕutura spirtuósă. Elŭ oprì pe părințĭ de-a mai da beutură spirtuósă fiicei lorŭ și pe calea acésta, în timpŭ de 7—8 sĕptĕmânĭ, mediculŭ isbutì sĕ întăréscă érășĭ memoria copilei.

Părinții se convinseră acum, că vinulŭ nu numai că n'are nicĭ o influință bună asupra desvoltărei corporale a fiicei lorŭ, ci tocmai din contră, o nenorocesce, slăbindu-i memoria și hĕbĕucindu-o. Dér cu totulŭ altmintrelea credeau ei, că stă lucrulŭ cu berea. Începură decĭ din nou sĕ dea copilei în fiăcare ḑi de douĕ-orĭ câte-unŭ păhărelŭ de bere. Efectulŭ berei însĕ a fostŭ aprópe totŭ așa de tristŭ, ca și alŭ vinului, căcĭ copila nu numai că nu se întărì trupesce, ci începù din nou sĕ i-se slăbéscă memoria și de sigurŭ 'i s'ar fi slăbitŭ cu totulŭ, décă părinții, observândŭ rĕulŭ, n'ar fi încetatŭ numai decâtŭ de-a mai da bere fiicei lorŭ.

Nu mai încape așa-déră nicĭ o îndoélă, că bĕuturile spirtóse suntŭ câtŭ se póte de primejdióse și stricăcióse pentru organismulŭ omenescŭ, dér mai alesŭ pentru copii, a cărorŭ memoriă o tîmpescŭ și o slăbescŭ, ér trupulŭ îlŭ molipsescŭ și-lŭ ruinéză.

Nicĭ nu mai amintimŭ nicĭ vinarsul séu rachiulŭ, căcĭ despre acésta se scie, că e multŭ mai stricăciosŭ și decâtŭ vinulŭ și berea.

Póte sĕ judece așa-dér orĭ-cine, câtă ușurință comitŭ părinții aceia, carĭ în locŭ de-a feri pe copiiĭ lorŭ de bĕuturile spirtuóse ca de focŭ și apă, îi dedau încă de micĭ cu aceste beuturĭ, carĭ mai alesŭ pentru ómenii carĭ se ocupă cu spiritulŭ și suntŭ mai debilĭ de compacțiă suntŭ fórte stricăcióse, ér pentru copii fără deosebire, suntŭ adevĕratŭ veninŭ.

*

Mușcătură de viperă (năpârcă.)

Viperele de ordinarŭ fugŭ de ómenĭ, dér décă prin nebăgare de sémă amŭ călcatŭ vre-una din ele, séu amŭ luat'o cu mâna, ea credêndŭ că voimŭ a-i face rĕu, mușcă fără cruțare. — Ea împlântă în corpulŭ victimei colții din falca superióră — și prin unŭ canalŭ ce au aceștia, întroduce veninulŭ în rana, ce a făcut'o prin mușcătură. — Acéstă mușcătură se deosebesce de a altorŭ reptile neotrăvitóre, că aceste lasă douĕ linii în loculŭ mușcatŭ, semnulŭ ambelorŭ fălcĭ, pe când vipera lasă numai la partea fălcei de susŭ douĕ rănĭ mai largĭ și mai adêncĭ.

Mușcătura de viperă póte sĕ producă durerĭ teribile și póte sĕ fiă și fără suferințĭ marĭ. In totŭ casulŭ, se produce umflătură pe mușcătură, de colóre roșiă deschisă; de alungulŭ vinelorŭ se vĕd pete galbene. Aceste dimpreună cu durerile potŭ sĕ se rĕspândéscă pe întregŭ corpulŭ, décă nu se ia precauțiunĭ imediatŭ.

Imediatŭ ce cineva e mușcatŭ de viperă, trebue sĕ măréscă rana și sĕ se aplice o ventuză séu décă nu se posedă, sĕ se sugă cu buzele cât se póte loculŭ mușcatŭ, căcĭ veninulŭ nu atacă mucósele. — Nu trebue însĕ sĕ facă acéstă operațiă o persónă care e rănitŭ la buze séu în gură, căcĭ se otrăvesce.

Décă este posibilŭ, sĕ se înterbinte unŭ ferŭ, unŭ cuțitŭ la focŭ fórte tare, cu câtŭ e mai ferbinte dóre mai puținŭ și are acțiune măi mare, și sĕ se frigă bine loculŭ mușcătŭ după ce s'a lărgitŭ rana cu un bricég séu cu unŭ cu-

---

„Ei boerule și domnule", începù Nicolae, „eu te țineam mai din lumea nouă... apoi d-ta nu sci că Dumneḑeu este în totŭ loculŭ.... ș'apoi în cele din urmă, ce sĕ facŭ décă nu vine lumea la biserică, umblu eu după ómenĭ și le cântŭ acolo unde i găsescŭ.... Dér ce atâta cioroborŭ pentru o códă de toporŭ. Una și cu una facŭ douĕ.... Șcii vorba Românului, Dumneḑeu sĕ te păzéscă de fata bĕtrână și de vĕduva têněră.... nu-i așa cóne Ghiță... ce ḑicĭ d-ta? și Săftica e vĕduvă! hai?... Decă domnii mĭ-ar plăti o jumĕtate de oca, ai ḑice d-ta ba?.... Am la inimă unŭ focŭ ce este nestinsŭ ca para iadului..... sĕ mĕ credețĭ căcĭ uite acum, sunt mai multŭ cu unŭ piciorŭ în grópă și nu îmĭ place sĕ spunŭ minciunĭ."

Tiriplicŭ aduse încă o jumĕtate de oca și Nicolae o scurse degrabă. „Sĕ nu credețĭ că eu sunt bețivŭ.... sunt nĕcăjitŭ.... m'am născutŭ într'unŭ ciasŭ afurisitŭ în zodia racului și acum e vai de capulŭ meu", terminà Nicolae sermanulŭ, și plecândŭ către vênătorĭ, le ḑise „sărutŭ mâna" și eșì în pragulŭ ușei; se uità pe cerŭ și apoi se întórse érășĭ în cârciumă. Stătù puținŭ pe gândurĭ, merse apoi la óspețĭ și pe când vrù sĕ le întindă mâna de adio, o mână mare și uscată ca o caracatiță, întrară în cârciumă doi copilașĭ. Unulŭ ca de optŭ anĭ, ér celălaltŭ cu multŭ mai micŭ.

„Tătucule, vino acasă, căcĭ mama se vaită rĕu, vino acasă, căcĭ nu scimŭ ce sĕ mai facemŭ, și nouĕ ne este fóme."

„E bolnavă de trei anĭ de ḑile, sĕ ferĕscă Dumneḑeu și pe dușmanii mei de așa ceva!" grăì Tiriplicŭ către vênătorĭ.

Profesorulŭ se uità atuncĭ la zarafŭ și ceva ca unŭ fulgerŭ le trecù la amêndoi prin inimă.

Copilulŭ celŭ micŭ era numai în cămașă, ér celălaltŭ puținŭ mai avea pe lângă cămașă. Era însĕ încinsŭ cu o sforicică, încolo amêndoi desculțĭ cu capetele góle și plinĭ de prafŭ.

„Tată cumpĕră-ne pâne", ḑiseră copii, ér Nicolae dĕdù din umerĭ.

„E rușine dragii mei sĕ facețĭ gură în fața domnilorŭ".

Profesorulŭ le aruncà la bieții copii câte-unŭ leu, le dĕdù și zarafulŭ câte 50 de banĭ și se uitau cu milă la sermanii mititei.

Nicolae holbà nisce ochĭ marĭ, luà leulŭ din mâna copilului celui micŭ, ḑicêndŭ că-l póte perde și mai cerù o sticlă de vinŭ.

„Eștĭ unŭ miserabilŭ, dascăle, ḑise unulŭ dintre vênătorĭ scârbitŭ.

„Nu-i așa, domnule", grăì cântărețulŭ și se uità iritŭ la cei doi óspețĭ, carĭ fără sĕ se mai uite la elŭ, trecură în odaia dealăturĭ. „Béu de nĕcazŭ boierule, béu sĕ mĕ îmbătŭ, sĕ nu îmĭ mai aducŭ aminte de amarulu casei și sĕ-mĭ uitŭ de mine", vorbì apăsatŭ Nicolae și apucândŭ o sticlă cu țuică de pe tarabă, o scurse până în fundŭ. Fața lui se făcuse vĕnătă-négră și privirea era ca a unui nebunŭ. „Pune vinŭ măi Tiriplicŭ, pune sĕ béu sĕ rĕmânŭ butucŭ la tine", sbera Nicolae ca unŭ taurŭ.

Pe când ținea sticla cu vinulŭ ce i-lŭ adusese încă, în mână, o femee din vecinĭ venì repede la cântărețulŭ Nicolae și-lŭ apucà de mână.

„Ce-i tu, nebuno? grăì elŭ întorcêndu-se.

„A muritŭ nevastă-ta... Du-te acasă!"

Nicolae a rĕmasŭ ca încremenitŭ. După ce se desmeteci puținŭ, aruncà ochii la copii, lăsà sticla din mână și începù sĕ plângă. Nu beù nicĭ unŭ stropŭ de vinŭ, îșĭ duse mâna la capŭ și cam clătinându-se, începù a merge. Nu ḑise nicĭ o vorbă către nimenea, îșĭ luà copiiĭ de mână și eșì din cârciumă.

* * *

Era înserat cum se cade și sosise trăsura din Călărașĭ. Vênătorii eșiră, îșĭ luară tóte cu ei, plătiră și se urcară în trăsură. Tiriplicŭ le ḑise un *bonșur* și-ì întovărășì zimbindŭ până afară. Vizitiulŭ trase bice cailorŭ, unŭ prafŭ ca unŭ norŭ se ridica pe urma trăsurei și vênătorii steteau ghemuițĭ unulŭ lângă altulŭ și priviau tăcuțĭ la luminile din Călărașĭ, la luminile din Silistra și la reflexulŭ lunei și alŭ stelelorŭ în Borcea.

„Multe miserii suntŭ și în lumea asta", grăì profesorulŭ.

„Multe de totŭ", adause zarafulŭ rece și apoi fără sĕ mai ḑică vre-unulŭ din ei vorbă, ajunseră în Călărașĭ.

ţitŭ. După arsurĭ e bine a se pune o cârpă muiată în rachiu, în apă de colonia.

De esemenea trebue a se culca muşcatulŭ şi a i se da sĕ bée ceva care sĕ-lŭ încăldéscă, fie ceaiu ordinarŭ, séu de muşeţelŭ (romaniţă) séu de flóre de teiu.

Décă cineva în escursiune dispune de clorură, de antimoniu, de nitratŭ de argintŭ (piétra iadului), amoniacŭ lichid, se póte pune pe rană în locŭ de se arde cu ferulŭ. — In urmă a se întreţiné rana cu unŭ amestecŭ 2 părţĭ untŭ-de lemnŭ şi o parte amoniacŭ.

A se da de beutŭ apă cu câte-va picăturĭ de amoniacŭ. Acidulŭ fenicŭ este însĕ celŭ mai bunŭ în contra veninului.

Elŭ se întrebuinţéză în modulŭ următorŭ: sĕ taie în loculŭ muşcatŭ cu unŭ cuţitŭ în formă de cruce şi sĕ punŭ în rană câte-va picăturĭ de acidŭ fenicŭ curatŭ. — Pe urmă tótă umflătura se spală cu unŭ amestecŭ de 5 părţĭ acidŭ fenicŭ şi 100 părţĭ apă. — Pentru ca acidulŭ fenicŭ sĕ se disolve uşorŭ în apă, se pune mai întâiu câte-va picăturĭ de alcoolŭ care-lŭ topesce fórte uşorŭ.

Se recomandă însĕ, că după ce s'au luatŭ tóte aceste precauţiunĭ în momentulŭ accidentului, pe urmă sĕ se aducă unŭ omŭ specialŭ, Doctorŭ, pentru a îngriji pe bolnavŭ.

Câte-odată ca consecinţă a muşcăturei póte sĕ fiă mórtea, lucrulŭ însĕ se întâmplă fórte rarŭ, décă se ia precauţiunile necesare.

Se recomandă însĕ după ce se omóră o viperă a nu se pune mâna pe capulŭ ei, căcĭ viperele au încă o putere de a se contracta şi potŭ muşca chiar atuncĭ, când le credeţĭ distruse.

(Românulŭ literarŭ).

Anecdote.

adunate de Silvestru Moldovanŭ.

Ţopulŭ şi unguróica.

Intr'unŭ oraşŭ de-ale nóstre unŭ ţopŭ dela Albacŭ vindea în têrgŭ doniţe şi ciubere. Intre cumpĕrătorĭ se afla şi o unguróică, care luândŭ o doniţă în mână întrebà:

— Chit asta, badje?

— Cincĭspredece crucerĭ.

— „De asta nu bunŭ“, dise unguróica, cercetândŭ doniţa mai cu luare aminte.

— *„Ba sĕ urle smĕulŭ în coşulŭ celui ce dice ca nu e bunŭ,“* dise ţopulŭ în tonŭ seriosŭ

Unguróica, sciind rĕu românesce, credŭ că ţopulŭ se jură şi cumpără doniţa.

Boierulŭ românŭ şi grofulŭ unguresc.

Unŭ boierŭ din România avea prieteşugŭ cu unŭ conte de ungurŭ. Boierulŭ făcù într'o vară mai multe călĕtorii prin Ţara Ungurésca, apoi se oprì la nisce băi de acolo, unde se întâlnì cu prietenulŭ sĕu, cu grofulŭ. Acestŭ din urmă, aşteptându-sĕ la laude deosebite, nu întârdià a-lŭ întreba între altele, că cum a aflatŭ Ungaria.

— *Scrisóre multă, banĭ puţinĭ, ispravă nimicŭ....* aşa amŭ aflatŭ eu ţéra vóstră, dise boierulŭ.

Audŭ greu.

Audĭ lele, clopotulŭ?
O, ba aude-lŭ foculŭ.
Dér audĭ, lele vióra?
Pare-că-o audŭ de-abia. . . . . . .

Din jurulŭ vetrei.

Ghîciturĭ.

Ochĭ n'are
Dér linge sare.
(Rădichia.)

Cincĭ în brîncĭ
Órba 'nainte.
(Óla.)

Am o cójă văruită
Pe nicăirĭ găurită.
(Oulŭ.)

Ce întră în tóte
Şi rĕmâne fară mórte?
(Numele.)

Pe valea cotită
Vine mierla tăvălită.
(Negura.)

Ce e'n tóte isprăvitŭ
Ş'apoi e nepotrivitŭ?
(Măgarulŭ.)

Opinca rasă
Tótă diua umblă prin casă.
(Mătura.)

Imĭ portŭ casa'n spinare
Şi gura'mĭ pică bale.
(Melculŭ.)

Óse n'are nicĭ aramă,
Insĕ ósele sfăramă.
(Limba.)

Ce merge şi fuge
Şi'ndĕrĕt nu se uită?
(Epurele.)

Ciută mohorîtă
Umblă şovăită.
(Furnulŭ.)

Cercelulŭ Dómnei
In fundulŭ ólei.
(Limba clopotului.)

Am unŭ piţigoiu schiopŭ
Ţine-unŭ bou în ciocŭ.
(Cântarulŭ.)

Am o vacă mare
Cu-o ţîţă'n spinare.
(Casa.)

Nicĭ mórtă, nicĭ viă,
Numai din códă adiă.
(Clopotulŭ.)

Predealŭ.

Culese de George T. Bulgărescu.

MULTE ŞI DE TOATE.

Dece poruncĭ pentru îngrijirea dinţilorŭ.

Mediculŭ germanŭ Dr. Reimann stabilesce următórele dece poruncĭ pentru îngrijirea dinţilorŭ:

1.) Sĕ dedămŭ pe copii, ca îndată după ce le esŭ dinţii, pe lângă nutremêntulŭ lorŭ móle, precum este urezulŭ orĭ păsatulŭ, sĕ capete şi nutremêntŭ mai vîrtosŭ.

2. Gura şi dinţii trebue curăţiţĭ în fiă-care di tocmai aşa, ca şi faţa şi mânile.

3.) Gura sĕ o clătărimŭ în fiă care di, ba, décă se póte, după fiă-care mâncare şi încă cu apă rece, în care sĕ se verse puţinŭ spirtŭ.

4.) In fiă-care di, când ne sculămŭ şi când ne culcămŭ, sĕ curăţimŭ dinţii; décă lângă rădĕcina dinţilorŭ a începutŭ sĕ se facă petrificaţiă, dinţii trebue sĕ se cureţe după fiă-care mâncare cu o periă muiată în apă rece şi curată.

5.) Copiĭ sĕ-i obicinuimŭ de micĭ aşĭ spăla gura după mâncare şi a-şĭ curăţi dinţii cu peria.

6.) *Orĭ ce prafŭ de dinţĭ este stricăciosŭ;* adevĕratŭ, că unele prafurĭ înălbescŭ dinţii, dér în acelaşĭ timpŭ îi şi topescŭ.

7.) Nu este ertatŭ a sdrobi cu dinţii orĭ cu măselele, de pildă nucĭ, zaharŭ, alune, orĭ alte obiecte tarĭ, mai alesŭ însĕ trebue sĕ ne ferimŭ de a muşca cu dinţii aţă séu spegmă, căcĭ de multe-orĭ se întâmplă, că se despică smalţulŭ din jurulŭ dinţilorŭ şi prin acésta ai şi datŭ prima condiţiă pentru stricarea dinţilorŭ.

8.) Totŭ pentru păzirea smalţului trebue sĕ ne ferimŭ de-o prea grabnică schimbare a temperaturei dinţilorŭ, căcĭ pentru pildă luândŭ în gură mâncărĭ orĭ beuturĭ recĭ, după mâncărĭ şi beuturĭ calde şi vice-versa, uşorŭ se întâmplă, că se despică smalţulŭ de pe dinţĭ.

9.) Celŭ puţinŭ la câte-o jumĕtate de anŭ trebue sĕ cercetămŭ dinţii copiilorŭ prin câte-unŭ dentistŭ şi décă observămŭ o vĕtĕmare câtŭ de mică a dinţilorŭ, trebue sĕ luămŭ mĕsurile de lipsă pentru încunjurarea mai departe a rĕului; dinţii sĕ-i scótemŭ numai în casulŭ, décă acésta e, după părerea dentistului, neapĕratŭ de lipsă a se face.

10.) Fumatulŭ în mĕsură mai mică s'ar păré, că nu e stricăciosŭ pentru dinţĭ, ba în anumite casurĭ nicotinulŭ feresce dinţii de rugină şi uşurézĕ în cât-va chiarŭ şi durerea de dinţĭ, în mĕsură prea mare însĕ fumatulŭ e stricăciosŭ pentru dinţĭ; mai vîrtosŭ saliva (scuipatulŭ), ce se formézĕ prin fumatŭ, ajută petrificarea séu formarea ruginei în jurulŭ dinţilorŭ, mai cu sémă la ómenii carĭ din fire suntŭ înclinaţĭ pentru acésta.

*

Unŭ rĕmăşagŭ interesantŭ.

In luna lui Maiu a. c. avea sĕ se decidă în Petersburg unŭ rĕmăşagŭ interesantŭ, pe care l'a făcutŭ acum 3 anĭ d-lŭ I. şi S. din Petersburg. I. susţinuse atuncĭ, că o monedă de cincĭ ruble, pe care o va cheltui elŭ undeva, după trei anĭ de dile din întêmplare va ajunge érăşĭ în mânile sale. Rĕmăşagulŭ a fostŭ de 1000 ruble. Unŭ anŭ, doi trecură. I. călĕtorì în afacerĭ prin tótă Rusia: mulţĭ banĭ trecură prin mânile lorŭ, dér moneda de 5 ruble nu-i trecu prin mânĭ. Sosi şi anulŭ alŭ treilea; luna lui Maiu 1891 se apropiă şi cu ea şi terminarea rĕmăşagului. I. rugă pe pretinulŭ sĕu sĕ prelungéscă terminulŭ până în Augustŭ. S. se învoi. In diua de 4 Iulie şedeau amêndoi amicii într'unŭ restaurantŭ din Petersburg şi dejunau. S. făcŭ socotéla şi dădù birtaşului o monedă de 10 ruble, şi căpătă îndĕrĕtŭ pe lângă nisce banĭ mărunţĭ şi o monedă de 5 ruble, pe care I. iute o esaminà şi se întêmplă lucrulŭ de necredutŭ: I. ţinea în mână moneda de 5 ruble, pe care o dăduse elŭ acum trei anĭ, decĭ câscigă rĕmăşagulŭ.

*

Bĕtrâneţele nu te apără de prostiă.

Din Parisŭ 'i se scrie diarului „Frankf Ztg“: George Elsner în etate de 92 de anĭ s'a sinucisŭ din causa amorului. După ce s'a despărţitŭ de soţia sa cu care a dus'o totŭ certându-se, elŭ trăia cu o femeiă în etate de 64 de anĭ, care însĕ în curêndŭ î-lŭ părăsi. Din causa acésta Elsner se spândură.

*

O nenorocire duplă.

Cineva primesce scirea, că mătuşa sa a muritŭ. „Sĕrmanu unchiu! esclamă elŭ, „acuma rĕmasŭ vĕduvŭ!“ După câteva dile 'i se anunţă mórtea unchiului sĕu. Adêncŭ mişcatŭ dise: „Ce nenorocire! Acum au rĕmasŭ amêndoi vĕduvĭ!“

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iuliu	are 31 dile.	Cuptoriu.		
1891 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	14 S. Ap. Achila	26 Anna	4. 30	7. 42
Lunĭ,	15 MM. Chric şi Iurita	27 Berhold	4. 31	7. 40
Marţĭ,	16 Mart. Antiuogen	28 Inocentsu	4. 33	7. 38
Mercurĭ,	17 † Mart. Marina	29 Marta	4. 34	7. 37
Joi,	18 Iachint şi Emilian	30 Beatricea	4. 36	7. 36
Vinerĭ,	19 Cuv. Macarina	31 Ignatie Lojola	4. 37	7. 35
Sâmb.	20 † St. Prof. Ilie	1 August Petru	4. 38	7. 33

Cursulŭ la bursa din Viena.

din 24 Iulie a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	105.25
Renta de hârtiă 5%	102.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	117.—
dto argintŭ	99.50

Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisiune]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.—
Bonurĭ rurale ungare	92.—
Bonurĭ croato-slavone	104.75
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	142.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	131.40
Renta de argintŭ austriacă	92.75
Renta de hârtiă austriacă	92.80
Renta de aurŭ austriacă	111.75
Losurĭ din 1860	139.80
Acţiunile băncei austro-ungare	1025.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	339.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	293.—
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.59
Napoleon-d'orĭ	9.34½
Mărcĭ 100 împ. germane	57.85
Londra 10 Livres sterlinge	117 75

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 23 Iuliu n. 1891

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	80	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	80	10.50	10.65
Grâu de Pesta	80	10.45	10.60
Grâu de Alba-regala	80	10.50	10.65
Grâu de Bácska	80	10.50	10.65
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechi orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	8.40	8.60
Orzŭ	nutreţŭ	60.—	6.—	6·40
Orzŭ	de vinars	62.—	.—	.—
Orzŭ	de bere	64.—	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	5.50	5.80
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	5.60	5.65
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.50	5.55
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	7.40	7.70

Preţulŭ pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	—.—	—.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	37.—	38.—
Oleu de in		5.50	5.75
Uns. de porc	dela Pesta	51.50	52.—
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	44.—	44.50
„	afumată	50.—	51.—
Sĕu		35.50	37.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
„	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	21.—	22.—
„	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	133.	134.
Spirtŭ	brutŭ	18.50	19.—
„	Drojdiuţe de spirt	20.50	21.—

Bursa din Bucurescĭ din 23 Iulie

Valori	%	se cump
Rentă română perpetuă 1875	5%	100.½
Renta română amortisabilă	5%	99.½
dtto	4%	85.—
Renta rom. (rurale convertite)	6%	101.¼
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	94.¼
idem idem din 1890	5%	95.½
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	98.—
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.¼
idem idem	6%	101.½
idem idem	5%	94.¼
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ.	5%	86.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V. N.	276.—
Banca Naţion. ult. div. 83.—	500	1572.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	391.—
Naţionala de asig. ult. div. 32 lei	200	398.—
Banca Rom. ult. div. fr. 15.—	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	100½.
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Naţion. a României	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Proprietarŭ:
Dr. Aurelŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Nr 9138—1891 631,2—2

PUBLICAŢIUNE

referitóre la încassarea dărei comitatense pentru şosele în anulŭ 1891.

Conspectele asupra dărei comitatense ce are de a se încassa în anulŭ 1891, fiindŭ aprobate de Inaltulŭ ministeriu, se află la oficiulŭ orăşenescŭ de dare din *20 Iulie până inclusive 3 Augustŭ a. c.* spre examinare din partea fiecărui. Fiecărei partide interesate 'i stă în dreptŭ de a'şĭ aşcerne în decursulŭ acestoru 15 dile în contra acestei dărĭ repartiate reclamările la comitetulŭ administrativŭ.

Acele partide, a cărorŭ dare prescrisă representă suma de 100 fl. séu trece peste acéstă sumă, se îndruméză, ca sĕ'şĭ plătéscă darea imediatŭ la cassa comitatensă, — pe când din contra celelalte partide au de a'şĭ solvi acéstă dare la oficiulŭ orăşenescŭ de dare.

Braşovŭ, în 18 Iulie 1891.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 20 Iulie 1891.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accele-ratŭ
Viena	10.50	8.—		3.25
Budapesta	8.30	1.50	5.50	9.15
Szolnok	11.38	3.57	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.51	11.53	12.57
Oradea-mare	3 53	7.06	1.50	2.12
	4.—	7.13	2.24	2.19
Mezö-Telegd	4.39	7.43	3 03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		3.57	
Bucia	6.05	8.51	4.29	
Ciucia	6.31	9.07	4.55	4.21
Huedin	7.12	9.37	5.34	4.55
Stana	7.29		5.51	
Aghiriş	7.49		6.12	
Ghirbău	8.01		6.25	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.47
Cluşiu	8.29	10.37	6.56	6.—
	8.46	11.10	8 20	6.18
Apahida	9.03	11.28	8 45	6.34
Ghiriş	10.12	12.38	10.21	7.34
Cucerdea	10.37	1.14	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.21	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.29	11.26	
Aiudŭ	11.28	1,54	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45	2.13	12.18	8.38
	12.13		12.58	8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51		2.48	9 48
	2.12		3.03	9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elissbatopole	3.04		4.07	10 28
Sighişóra	3 46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homorodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17		9 18	1.35
Braşovŭ	8.—	Tren de persóne	10.05	2.09
		12.20		2.19
Timişŭ		1 41		3.01
Predealŭ		2.26		3 31
Bucurescĭ		8.50		9 30

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ de persón.
Bucurescĭ	7.35		8.50	
Predealŭ	1.12		5.16	
Timişŭ	1.42		5.57	
Braşovŭ	2.18	4.20	6 58	
	2.48	5.07		7.23
Feldióra	3.19	5.42		8.03
Apaţa	3.40	6.09		8.37
Augustinŭ	3.56	6.55		9.04
Homorodŭ	4.29	8.23		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.53		11.03
Sighişóra	5.54	9.31		11.29
Elisabetopole	6.21	10.09		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.31		12.37
Copşa mică	6 55	10.47		12.53
	6.57	11.06		1.18
Micăsasa		11.42		1.39
Blaşiu	7.31	11.57		2.13
Crăciunelŭ		12.28		2.27
Teiuşŭ	8.—	1.08	1.25	2.49
	8.07	1.35	1.50	3.47
Aiudŭ	8.24	2.05	2.12	4.07
Vinţul de sus		2.13	2.19	4.28
Uióra		2.31	2.39	2.34
Cucerdea	8.54	3.18	3.15	4.52
Ghirişŭ	9.23	4.45	4.32	5.26
Apahida		5.14		6.34
Cluşiu	10.45	6.08	4.53	6.52
	11.01	6.29	5.30	7.40
Nădăşelŭ		6.47	5.47	8.—
Ghîrbău				8.15
Aghireşŭ		7.02	6 11	8.29
Stana	12.17	7.28		8.53
B. Huiedin	12.47	7.47	6.43	9.12
Ciucia		8.25	7.12	9.51
Bucia		8.51		10 06
Bratca	1.26	9.10	7.51	10.23
Rev		9.30		10.42
Mezö-Telegd	1.52	10.07	8.17	11.17
Oradea mare	2.18	10.44	8.42	11.51
	2.25	11.04	8.47	12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.09	2.24
Szolnok	5.26	3.31	11.51	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.55	8.40
Viena	1.40	1.40	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ de persón.
Viena	10.50	8.—	3.25
Budapesta	8.15	1.50	9.50
Szolnok	11.14	3.57	1.05
Aradŭ	3.45	6.52	5.24
	4.30	T. d. per. 2.20	5 46
Glogovaţŭ	4.42	2.34	5.57
Gyorok	5.03	3.05	6.19
Paulişŭ	5.14	3.23	6.30
Radna Lipova	5.32	3.39	6.48
Conop	5.56		7.12
Bĕrzava	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.33
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicica	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	9.50		10 19
Orăştia	10.16		10.50
Şibotŭ	10.36		11.16
Vinţ. de josŭ	11.—		11.44
Alba-Iulia	11.26		12.06
Teiuşŭ	11.53		12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accele-ratŭ	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.09		1.39
Alba Iulia	3.50		2.19
Vinţ de josŭ	4.09		2.36
Şibotŭ	4.52		3.03
Orăştia	4.55		3.30
Simeria (Piski)	5.23		4.17
Deva	5.59		4.33
Branicica	6.24		4.55
Ilia	6.49		5.17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.53
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bĕrzava	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.14	7.46
Paulişŭ	9.58	6 01	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8 08
Glogovaţŭ	10.34	6.49	8.30
Aradŭ	10.46		8.40
	11.18	8.24	9.05
Szolnok	4.15	11.51	2.21
Budapesta	7.20	1.55	5.50
Viena	6.05	7.20	1.40

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.26	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	12.—	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8.25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	7.15
Vinga	7.32	12.47	8.04
Timişóra	8.42	2.04	8.57

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.20	1.11	5.05
Vinga	7.21	2.46	6.40
Aradŭ	8.03	3.50	7.50

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.20
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra. . .	4.30	11.25
Odorheiu . . .	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu. . .	8 15	3.15
Sighişóra. . .	10.52	6.10

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.50
Zelău.	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	6.48

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.47	7.10
Şeica-mare	3.31	11.27	7.43
Loamneş	4.15	12.08	8.27
Ocna	4.46	12.38	8.59
Sibiiu	5.10	1.—	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.34	10.17
Ocna	8 02	4.58	10 43
Loamneş	8.30	5.25	11.09
Şeica-mare	9 05	5.55	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.50	8.20	2.41
Ludoş	3 34	9.11	3.27
Oşorheiu	5.20	11.17	5.14
	5.35		5.36
Regh.-săs.	7.10		7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.		8.—	8.15
Oşorheiu		9.35	9.53
	5.21	5.54	10.20
Ludoş	6.58	7.41	12.06
Cucerdea	7.47	8.25	12.50

Simeria (Piski)—Hunedóra

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.16
Cerna	11.13	5.03	9.34
Hunedóra	11.48	5.38	9.58

Hunedóra—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3.—	7.50
Simeria	5.28	3.20	8.10

Braşov—Zèrnescĭ

Braşov	5.45	4.55
Zèrnescĭ	7.26	6.36

Zèrnescĭ—Braşov

Zèrnescĭ	8.—	8.20
Braşov	8.24	9.44

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budatelicŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budctelicŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.